

Belastingdienst

Grote ondernemingen
Kantoor Groningen

Postbus 418
9700 AK Groningen
belastingdienst.nl

Datum
24 november 2023

Bijlagen
01

Betreft: Beslissing op uw verzoek om openbaarmaking van informatie

Geachte

Op 14 juli 2023 hebt u ons gevraagd om informatie openbaar te maken op basis van de Wet open overheid (Woo). Dit verzoek heb ik ontvangen op 18 juli 2023. U hebt mij gevraagd om informatie openbaar te maken over de omzetbelasting met betrekking tot aandelentransacties. Het ziet daarbij in ieder geval op:

- De in rekening te brengen btw over bemiddelingsvergoedingen, inclusief de succes fee; en
- het in aftrek brengen van btw door de verkoper in de diverse houdstersituaties.

Daarbij verzoekt u onder meer om documenten/beleid/kennisgroepstandpunten over de omzetbelasting in het kader van aandelentransacties. Onder uw verzoek vallen ook interne stukken die mogelijk anderszins zijn opgesteld/ intern overleg dat mogelijk anderszins is gevoerd/ kennisgroepstandpunten die mogelijk anderszins zijn verkregen, naar aanleiding van de uitspraak van de rechtbank Den Haag van 22 oktober 2022 (ECLI:NL:RBDHA:2022:11467).

Ik heb de ontvangst van uw verzoek schriftelijk bevestigd op 19 juli 2023. In mijn brief van 9 augustus 2023, heb ik u laten weten dat ik meer tijd nodig had om uw verzoek te beoordelen. Uw verzoek is zo groot en ingewikkeld, dat het niet lukte om hier binnen 4 weken op te antwoorden.

Het is mij niet gelukt om tijdig op uw Woo-verzoek te beslissen. Hiervoor bied ik mijn excuses aan.

In deze brief leest u mijn beslissing op uw verzoek om informatie openbaar te maken op basis van de Woo.

Inventarisatie documenten

Naar aanleiding van uw verzoek heeft een zoekslag plaatsgevonden bij de Belastingdienst.

Bij de inventarisatie van de documenten heb ik 19 documenten aangetroffen. Deze documenten staan op de inventarislijst in de bijlage, zodat voor u duidelijk is wat ik per document heb besloten en waarom ik dit heb besloten.

W00011

De inventarislijst maakt integraal onderdeel uit van deze beslissing. Voor de motivering hiervan verwijs ik u naar de volgende alinea.

Grote ondernemingen
Kantoor Groningen

Datum
24 november 2023

Het is van belang de documenten te lezen in de context van het moment waarop zij zijn opgesteld. Ontwikkelingen in jurisprudentie en wetgeving kunnen ertoe leiden dat een situatie nu anders wordt beoordeeld.

Daarnaast is er bij sommige documenten sprake van documenten die zich in de conceptfase bevinden en niet definitief zijn geworden en binnen de organisatie van de Belastingdienst zijn verspreid.

Informatie buiten reikwijdte van uw verzoek

Ik heb informatie uit documenten verwijderd, omdat u niet om deze informatie hebt gevraagd. De informatie valt helemaal of gedeeltelijk buiten de reikwijdte van uw verzoek en heb ik daarom verwijderd. Ik heb dit aangegeven op de inventarislijst.

Beslissing

Ik besluit voor een deel van de gevraagde informatie aan uw verzoek tegemoet te komen.

Per document is op de inventarislijst aangegeven welke uitzonderingsgronden ik heb toegepast, voor de delen die niet openbaar gemaakt worden. Ik licht mijn besluit hieronder toe.

Motivering

U leest hieronder de motivering van mijn beslissing.

Algemene overweging: openbaarheid t.a.v. een ieder

Als eerste wil ik u wijzen op het volgende.

Iedereen heeft het recht om overheidsinformatie op te kunnen vragen zonder daarbij een reden te hoeven aangeven. Dit staat in het eerste artikel 1.1. van de Woo. Dit is een belangrijk recht van de burger. Daarbij is het uitgangspunt dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij er uitzonderingsgronden zijn die dit beperken. De uitzonderingsgronden staan in hoofdstuk 5 van de Woo. Ik moet hierbij het algemeen belang van openbaarheid afwegen tegen de belangen die de uitzonderingsgronden beschermen. In het algemeen geldt hierbij de regel dat wanneer ik informatie aan u verstrek, het openbaar is voor een ieder. De Woo is niet van toepassing op informatie die al openbaar is.

Algemene uitgangspunten bij toetsing aan de uitzonderingsgronden

De toetsing aan de uitzonderingsgronden verloopt als volgt. Eerst kijk ik of een van de uitzonderingsgronden speelt. Dat doe ik meestal per alinea, soms per zin. Vervolgens kijk ik wat voor soort uitzonderingsgrond het is. Als het een absolute uitzonderingsgrond is, mag ik de informatie niet verstrekken. Als het een relatieve uitzonderingsgrond is, moet ik een afweging maken tussen het algemene belang van openbaarheid en het specifieke belang dat de uitzonderingsgrond beschermt. Daarbij weegt het belang van openbaarheid zwaar. Als ik informatie weiger, moet ik goed motiveren waarom ik dat doe. Dat geldt nog sterker als de informatie ouder dan vijf jaar is.

Wanneer het gaat om informatie waar belangen van anderen bij betrokken zijn, moet ik hen de mogelijkheid geven om een zienswijze in te dienen. Dit betekent dat zij hun mening kunnen geven over of de informatie wel of niet openbaar gemaakt moet worden. Het is uiteindelijk aan mij om te beslissen of ik de informatie openbaar maak.

Op de inventarislijst en in de documenten heb ik opgenomen welke uitzonderingsgronden van toepassing zijn.

Grote ondernemingen
Kantoor Groningen

Datum
24 november 2023

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken als dit de persoonlijke levenssfeer schaadt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Het gaat om persoonsgegevens die (indirect) te herleiden zijn tot een persoon zoals namen, e-mailadressen, telefoonnummers en functienamen. Bij meerdere documenten is dit het geval. Ik vind het in dit geval belangrijk dat de identiteit van betrokkene niet bekend wordt omdat dit zijn of haar privacy kan schenden. Dat vind ik niet wenselijk. Daarom maak ik deze persoonsgegevens niet openbaar.

In diverse documenten staan (ook) persoonsgegevens van ambtenaren. Het gaat om gegevens die herleidbaar zijn tot een persoon, zoals onder meer namen, e-mailadressen, functienamen en telefoonnummers. In het kader van goed werkgeverschap vind ik dat het belang van privacy zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Dit ter bescherming van de privacy van de betrokken ambtenaar/ambtenaren. Daarbij weegt mee dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om, algehele openbaarmaking op grond van de Woo.

Persoonlijke beleidsopvattingen in een document voor intern beraad

Uitgangspunt van de Woo is dat overheidsinformatie openbaar is. Dit geldt in principe ook voor documenten opgesteld voor intern beraad. Intern beraad is het overleg tussen ambtenaren binnen een bestuursorgaan, of binnen een kring van bestuursorganen die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor een bestuurlijke aangelegenheid. Documenten die bestemd zijn voor intern beraad kunnen persoonlijke beleidsopvattingen bevatten. Dat is hier ook het geval. Ten aanzien van de openbaarmaking van deze persoonlijke beleidsopvattingen geldt het volgende. Op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo worden persoonlijke beleidsopvattingen in documenten die bestemd zijn voor intern beraad niet openbaar gemaakt. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn ambtelijke adviezen, meningen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn niet: feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

Het is van belang dat ambtenaren intern vrij met elkaar van gedachten kunnen wisselen over beleidskeuzes. Een zekere mate van veiligheid is nodig om te kunnen komen tot een effectieve besluitvorming. Ik acht het in dit geval ook niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering om met toepassing van artikel 5.2, tweede lid, de persoonlijke beleidsopvattingen toch openbaar te maken. Gelet hierop maak ik in dit dossier de persoonlijke beleidsopvattingen bestemd voor intern beraad niet openbaar.

Wel verstrekken o.g.v. artikel 5.3 van de Woo

Voor sommige documenten zie ik wel aanleiding om de persoonlijke beleidsopvattingen bestemd voor intern beraad geanonimiseerd openbaar te maken omdat het gaat om informatie die ouder is dan vijf jaar ten tijde van de beoordeling.

Hoe worden de documenten openbaar gemaakt?

De documenten die door mij openbaar gemaakt worden, treft u bij dit besluit in kopie aan. De openbaar gemaakte documenten en dit besluit worden op www.rijksoverheid.nl gepubliceerd.

Bent u het niet eens met deze beslissing?

Dan kunt u binnen 6 weken na de datum van deze beslissing schriftelijk bezwaar maken.

Grote ondernemingen
Kantoor Groningen

Datum
24 november 2023

Stuur uw brief naar:

Vermeld altijd de reden van uw bezwaar en het kenmerk van deze brief.

Hebt u vragen?

Op rijksoverheid.nl/onderwerpen/wet-open-overheid-woo vindt u meer informatie over de Woo-procedure. Hebt u vragen over de afhandeling van uw verzoek? Belt u mij dan op

Hoogachtend,

namens de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst,

INVENTARISATIELIJST					
Doc Nr	Datum	Titel doc	Beoordeling	Weigeringsgrond	Toelichting
1	4 september 2015	Verslag Landelijk Vaktechnisch Overleg OB 2015.5	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
2	26 juni 2017	Verslag Landelijk Vaktechnisch overleg OB 2017.5	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
3	2 juli 2018	Verslag Landelijk vaktechnisch overleg OB 2018.4	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
4	14 januari 2019	Verslag Landelijk vaktechnisch overleg 2019.1	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
5	9 maart 2020	Verslag Landelijk vaktechnisch overleg OB 2020.2	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
6	5 september 2022	Verslag Landelijk vaktechnisch overleg OB 2022.5	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
7	3 oktober 2022	Verslag Landelijk vaktechnisch overleg OB 2022.6	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
8	19 december 2022	Verslag Landelijk vaktechnisch overleg OB 2022.7	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
9	5 januari 2016	Verslag ketenoverleg OB 5 januari 2016	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
10	15 juli 2016	Concept wijziging van het besluit van 18 februari 1991, nr. V891/347, inzake de heffing van omzetbelasting met betrekking tot zgn. houderstermaatschappijen en het houden van aandelen in het algemeen tekst 15 juli 2016	Openbaar		
11	25 augustus 2016	Schema aftrek aandelen 25-08-2016	Openbaar		
12	13 september 2016	Verslag ketenoverleg OB 13 september 2016	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
13	7 februari 2017	Verslag ketenoverleg 7 februari 2017 concept	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
14	9 juli 2018	Verslag ketenoverleg OB 3 juli 2018	Deels openbaar	5.1.2 e	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
15	1 juli 2018	Memo dienstverlening bij aandelenverkoop bedrijfsonderdelen	Deels openbaar	5.1.2.e	
16	4 oktober 2022	Agenda Belastingen/Ketenoverleg Vaktechniek OB	Deels openbaar	5.2	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
17	26 oktober 2022	Verslag ketenoverleg 4 oktober 2022	Deels openbaar	5.1.2 e en 5.2	Deel van het document valt buiten bereik van het verzoek
18	8 november 2022	Mailverkeer fwd_vervolg expertmeeting aandelen_holding problematiek Mailwisseling vervolg expertmeeting aandelen/holdingproblematiek	Deels openbaar	5.1.2 e en 5.2	
19	16 september 2022	Holdingoverzicht 16-09-2022	Deels openbaar	5.2	

Verslag : Landelijk Vaktechnisch Overleg OB

Datum : 4 september 2015

Nummer : 2015.5

Aanwezig:

5.1.e Woo

Afwezig:

5.1.e Woo

valt buiten bereik verzoek

2015.5.1.1. Mededelingen lavaco's

Valt buiten bereik verzoek

Integrale kostenafrek bij verkoop aandelen

Gevraagd wordt naar de status van de aanpassing van het besluit over integrale kostenafrek bij verkoop van aandelen. DGBel geeft aan dat dit zeker aandacht heeft bij het ministerie, waarbij uitgangspunt zal worden dat er geen overgangsregeling zal komen.

valt buiten bereik verzoek

De pagina's 2 tot en met 36 vallen buiten het verzoek

Verslag : Landelijk Vaktechnisch Overleg OB

Datum : 26 juni 2017

Nummer : 2017.5

Aanwezig:

5.1.2.e Woo

valt buiten bereik verzoek

Pagina's 2 tot en met 7 vallen buiten verzoek

2017.5.2.3. Advies bij aandelenverkoop

5.1.2.e Woo

Bijlage 3

Agendapunt: 2017.5.2.3
Datum vergadering: 26 juni 2017
5.1.2.e Woo
Onderwerp: Advies bij aandelenverkoop

Inleiding

Op GO West kantoor Rotterdam ontvangen wij van diverse advieskantoren en/of hun klanten de vraag of de door hen verrichte werkzaamheden gericht op het in de markt kunnen zetten van een onderneming (voorbereiding en marketing), begeleiden en adviseren bij een voorgenomen verkoop van aandelen voor een verkopende partij, vrijgesteld is van de heffing van omzetbelasting. De advieskantoren zijn (o.a. obv het arrest van het Hof van Justitie EU DTZ Zadelhoff) van mening dat voornoemde werkzaamheden, waarvoor een vergoeding wordt bedongen die (meestal) bestaat uit een vaste fee (zgn. retainerfee) en een zgn. succesfee voor het geval de aandelen succesvol worden verkocht, moeten worden gekwalificeerd als de bemiddeling inzake effecten (artikel 11, lid 1, letter i, onderdeel 2° Wet OB 1968).

Tevens beroepen zij zich in voorkomende gevallen op het gelijkheidsbeginsel, omdat één ander belastingkantoor bij een ander advieskantoor ingestemd heeft met het toepassen van de hiervoor genoemde vrijstelling op de bedongen succesfee, hetgeen tot concurrentievervalsing zou hebben geleid.

GO West is van mening dat de vrijstelling ex artikel 11, lid 1, letter i, onderdeel 2° Wet OB 1968 niet van toepassing is op de onderhavige diensten omdat er sprake is van één prestatie, welke een meer dan bemiddeling alleen omvattende complexe prestatie is. Een beroep op het gelijkheidsbeginsel zal alleen slagen als belanghebbende kan aantonen dat de Belastingdienst in een meerderheid van de gevallen de vrijstelling toepast. Hiervan is niet gebleken.

Vraag aan het LVO

Wij vernemen graag of het voorgenomen standpunt van GO West verenigbaar is met de visie van het LVO? Verder de vraag of andere kantoren ook worden geconfronteerd met deze vragen en stellingname? Zo ja, welk standpunt is dan ingenomen en hoe is daarop gereageerd? Lopen er bijvoorbeeld al (bezwaar)procedures?

Casus

De overeenkomsten die gesloten worden door de diverse advieskantoren lijken op het eerste gezicht verschillend, maar komen in grote lijnen met elkaar overeen. Hieronder een selectie van de varianten die we tegenkomen.

Inhoud van de overeenkomst algemeen variant 1

In de overeenkomst met de klant is opgenomen dat de werkzaamheden gericht zijn op het in de markt kunnen zetten van het aandelenpakket (voorbereiding + marketing), het begeleiden en het adviseren bij een voorgenomen verkoop van aandelen. De werkzaamheden zijn onder te verdelen in drie fasen:

Fase 1: voorbereiding

- Het opstellen van een beknopt profiel en een vertrouwelijk informatiememorandum over de onderneming voor potentiële kopers;
- Het in kaart brengen van potentiële kopers en afstemmen van door het advieskantoor te benaderen kopers;
- Het inrichten van een dataroom om een due diligence onderzoek door kandidaat kopers te benaderen potentiële kopers;

Fase 2: Benadering potentiële kopers

- Daadwerkelijke benadering van potentiële kopers door het advieskantoor;
- Afstemming verkoopprocedure met verkoper;
- Uitwisseling van informatiememorandum en uitnodigen geïnteresseerde kopers voor gesprek;

Fase 3: due diligence onderhandelingen en afwikkeling

- Regie en coördinatie van vragen van geselecteerde kopers aan de verkoper naar aanleiding van dataroom, tijdens due diligence onderzoek;
- Afstemming van uiteindelijke koper met de verkoper aan de hand van bindende biedingen;
- Het voeren van onderhandelingen met de uiteindelijke koper en advisering aan verkoper over transactie documenten;

Inhoud van de overeenkomst algemeen variant 2

- het ondersteunen bij het opstellen van een informatiedocument;
- het bijwonen van een vervolgesprek met een potentiële koper waarin o.a. beoogde structuur, verdere informatievoorziening en proces besproken kunnen worden;
- het analyseren van de bieding van een potentiële koper;
- het coördineren van de voorbereiding van een data room, het assisteren bij vragen in het due diligence proces en bij verdere management meetings;
- het faciliteren van onderhandelingen met een potentiële koper; en
- het meelesen/coördineren van de juridische vastlegging van de gemaakte afspraken (i.e. LOI/koopcontract, etc).

De diensten op het gebied van de onderhandelingen worden als volgt nader uitwerkt:

"Ter voorbereiding op de onderhandelingen om de Beoogde Transactie tot stand te brengen adviseren wij u over de strategie en stellen samen met u de argumenten op. Wij begeleiden de onderhandelingen teneinde de verkoop te realiseren op voor Opdrachtgever acceptabele voorwaarden. In overleg met u wordt in elke fase de rolverdeling tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer in de onderhandelingen bepaald."

Het advieskantoor heeft, namens haar opdrachtgever (de verkoper) onderhandeld over de te hanteren voorwaarden voor de verkoop van de aandelen. In het kader van dit contract was er reeds een potentiële koper op het oog, maar vaak zal het advieskantoor ook betrokken zijn bij het vinden van potentiële kopers.

Het doel voor de cliënt bij het inschakelen van het advieskantoor is het verkrijgen van een maximale prijs voor de over te dragen aandelen. Om dit doel te bereiken verricht het advieskantoor een breed scala aan diensten, zoals hiervoor uiteen gezet.

Inhoud van de overeenkomst variant 3 (op basis van overgelegd specifiek contract)

- Het opstellen van anoniem profiel van de deelneming op basis van informatie van de verkoper, inhoudende de voorgenomen transactie, de kernactiviteiten van de onderneming, de financiële resultaten en investeringsoverwegingen in een snapshot;
- Het samen met de verkoper/deelneming opstellen van een vertrouwelijk informatiememorandum over achtergrond, bedrijfsvoering, management, financiële gegevens, toekomstverwachting e.d.;
- Het samen met de verkoper in kaart brengen van door het advieskantoor Z te benaderen potentiële kopers en deze daadwerkelijk anoniem benaderen;
- Het vaststellen van verkoopprocedure op grond van gebleken interesse bij potentiële kopers;
- Het versturen van informatiememorandum, geheimhoudingsverklaring en een procesbrief aan geïnteresseerde potentiële kopers;
- Het samen met verkoper één of meer potentiële kopers selecteren op grond van door de potentiële kopers uitgewerkte (niet-bindende) voorstellen;
- Het adviseren bij de samenstelling en het inrichten van de dataroom, samen met accountant en met de afdeling financiële administratie;
- Het houden van regie ten aanzien van Due Diligence onderzoek door de potentiële koper(s). Verkoper blijft verantwoordelijk voor inhoud dataroom en antwoorden op Q&A;

- Aan de hand van bindende biedingen van potentiële kopers, de uiteindelijke koper met verkoper afstemmen;
- Het voeren van onderhandelingen met de uiteindelijke koper en het adviseren over een koop- en verkoopovereenkomst.

Het advieskantoor onderhandelt niet over de definitieve tekst van de intentieverklaring (indien slechts één partij is geselecteerd voor bezoek aan de dataroom).

Ook over de koop- en verkoopovereenkomst onderhandelt het advieskantoor niet. Hiertoe schakelt de verkoper apart een juridisch adviseur in.

Het advieskantoor voert de opdracht uit in overeenstemming met COS 5500N (transactie gerelateerde adviesdiensten van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants). Deze richtlijn is opgenomen in De Handleiding Regelgeving Accountancy. In paragraaf 8 en 9 meldt de standaard:

8.

Het primaire doel van een opdracht tot het verlenen van transactiegerelateerde adviesdiensten is het ondersteunen van de geautoriseerde gebruiker bij aspecten van het besluitvormingsproces inzake een voorgenomen transactie. Met de opdrachtgever kunnen ook andere transactie-ondersteunende diensten worden overeengekomen.

9

Voorbeelden van transactiegerelateerde adviesdiensten zijn:

- *transactie-evaluatie of due diligence ondersteuning, al dan niet geïnitieerd door de verkoper, uitgebreid of beperkt van opzet;*
- *assistentie bij het opstellen en analyseren van waarderingsmodellen of prognoses;*
- *bedrijfswaarderingen, inclusief conclusies met betrekking tot waarden;*
- *het ondersteunen bij het ontwikkelen van een businessplan;*
- *assistentie bij het opstellen of het analyseren van koop- of verkoopcontracten met name gericht op afrekeningmechanismen of op specifieke boekhoudkundige aspecten met betrekking tot garanties;*
- *assistentie bij openbare biedingen;*
- *assistentie van een verkoper of verkrijger van financiering bij het verstrekken van informatie aan kopers of financiers en advisering omtrent optimalisatie van dit proces (opstellen Informatie Memoranda, opzetten datarooms);*
- *strategische en commerciële analyses;*
- *ondersteunen bij onderhandelingen;*
- *assistentie bij herfinancieringen en herstructureringen; en*
- *advisering inzake en begeleiden van integratieprocessen.*

Doel van de werkzaamheden volgens de opdrachtbevestiging is dan ook het adviseren en begeleiden van de verkoper bij de voorgenomen verkoop van de deelneming, waarbij de brieven, informatie en adviezen uitsluitend ten behoeve van de voorgenomen verkoop worden opgesteld.

Honorarium

Het honorarium voor de werkzaamheden die worden verricht bestaat uit twee elementen, een zogenaamde Retainer Fee en een Succes Fee.

De Retainer Fee is een vergoeding die in rekening wordt gebracht ongeacht het resultaat. De Retainer Fee is een min of meer vaste vergoeding die op verschillende manieren wordt berekend. Vaak is het bedrag gebaseerd op de bestede tijd van werknemers of een vast bedrag per periode of betreft het een bedrag per werkzaamheid (voorbereiding/marketing/onderhandeling en closing).

De Succes Fee is alleen verschuldigd als de verkoop doorgaat en is doorgaans een percentage van de transactiewaarde (de prijs die door de koper voor de aandelen wordt betaald). Dit bedrag is vaak een veelvoud van de Retainer Fee.

Standpunt GO West

Zakelijk weergegeven

GO West is van mening dat er sprake is van één prestatie.

Deze prestatie kan niet worden gekwalificeerd als een vrijgestelde bemiddelingshandeling. De aard en het doel van de overeenkomst is het adviseren en begeleiden van de klant bij de (voorgenomen) verkoop van aandelen en het verrichten van allerhande bijkomende werkzaamheden (zie in dit verband ook het Merchantbankarrest van de HR, BNB2001/120).

De bemiddeling inzake de effecten is niet kenmerkend en essentieel van de prestaties die zijn overeengekomen (arrest HvJ EU CSC).

Bij deze vaststellingen zijn de contractuele bepalingen doorslaggevend, omdat zij normaliter de economische en commerciële realiteit weergeven (arrest HvJ EU Paul Newey). Niet gesteld nog gebleken is dat de economische en commerciële realiteit anders is dan de contractuele verhoudingen. Het arrest HvJ EU DTZ Zadelhoff brengt hier geen wijziging in. De gehele fee, ook als de succesfee apart gefactureerd wordt, is belast met btw (arrest HvJ EU Deutsche Bank).

Eén of meerdere prestaties

Om de btw-handeling van de diensten te bepalen is het allereerst van belang vast te stellen of er sprake is van één of meerdere prestaties.

Het is vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie EU dat elke prestatie normaal gesproken als onderscheiden en zelfstandig moet worden beschouwd¹. Wanneer echter een handeling bestaat uit verschillende elementen, moet worden beoordeeld of de handeling moet worden beschouwd als één enkele prestatie of als verschillende onderscheiden en zelfstandige prestaties².

Er is sprake van één prestatie wanneer twee of meer elementen of handelingen die de belastingplichtige levert of verricht, zo nauw met elkaar verbonden zijn dat zij objectief gezien één economische, niet te splitsen prestatie vormen, waarvan het kunstmatig zou zijn die uit elkaar te halen³. Het is van belang vast te stellen wat de kenmerkende elementen van de betrokken handeling zijn teneinde te bepalen of de consument, beschouwd als een modale consument, meerdere, van elkaar te onderscheiden hoofddiensten dan wel één enkele dienst ontvangt⁴.

Dit is bovendien ook het geval wanneer een of meer prestaties een hoofddienst vormen terwijl de andere prestatie of prestaties een of meer bijkomende diensten vormen die het fiscale lot van de hoofddienst delen. Een prestatie moet met name als bijkomend bij een hoofddienst worden beschouwd wanneer zij voor de klant geen doel op zich is, maar een middel om de hoofddienst van de dienstverrichter zo aantrekkelijk mogelijk te maken⁵.

Indien er sprake is van een enkele gebundelde prestatie, moet het overheersende element van deze prestatie worden bepaald.

Of een bepaald scenario moet worden beschouwd als één of meerdere prestaties, moet geval per geval en aan de hand van deze, door het Hof vastgestelde criteria worden beoordeeld⁶. Bij deze beoordeling moeten alle omstandigheden van de handeling in acht worden genomen⁷.

De dienstverlening zoals in deze in de diverse varianten wordt verricht omvat verschillende elementen, zoals procesmanagement, begeleiding, coördinatie, advies en bemiddeling.

---

¹ Hof van Justitie, zaken C-392/11 Field Fisher Waterhouse, C-111/05 Aktiebolaget NN, punt 22, C-461/08 Don Bosco Onroerend Goed, punt 35, en C-276/09 Everything Everywhere, punt 21.

² Hof van Justitie, zaak C-425/06 Part Service, punt 51.

³ Hof van Justitie, zaken C-41/04 Levob Verzekeringen en OV Bank, punt 22, en C-276/09 Everything Everywhere, punten 24 en 25.

⁴ Zie bijvoorbeeld het arrest van het Hof in de zaak C-349/96 Card Protection Plan Ltd.

⁵ Hof van Justitie, zaken C-349/96 Card Protection Plan, punt 29, C-41/04 Levob Verzekeringen en OV Bank, punt 20, C-111/05 Aktiebolaget NN, punt 22, C-276/09 Everything Everywhere, punten 21 en 22, en C-497/09 Bog en andere, punt 53.

⁶ Hof van Justitie, zaak C-42/14 Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w Warszawie, punt 30 e.v.

⁷ Hof van Justitie, zaak C-349/96 Card Protection Plan, punt 27.

Kern is steeds dat de verkopende partij ondersteuning wenst bij de voorgenomen verkoop van aandelen, (meestal) met het oog op een zo hoog mogelijke opbrengst voor de aandelen. Het komt voor dat tevens opdracht gegeven wordt voor het zoeken van een geschikte kandidaat.

Binnen deze overeenkomsten wordt een reeks van werkzaamheden verricht, waarvan de aard en omvang per geval kan verschillen.

Er is binnen deze werkzaamheden niet een werkzaamheid aan te wijzen die de andere zodanig overheerst dat deze daardoor wordt geabsorbeerd. De werkzaamheden hangen functioneel steeds zo met elkaar samen dat deze niet afzonderlijk in aanmerking kunnen en moeten worden genomen.

Dat in principe binnen deze overeenkomsten de verschillende elementen/werkzaamheden afzonderlijk verricht kunnen worden dan wel afzonderlijk kunnen worden afgenomen doet daar niet aan af.

Het gaat de afnemer van de prestatie bij deze overeenkomsten juist in wezen om het geheel van de dienstverlening die wordt aangeboden. Doel/wens van de kant is te komen tot een verkoop van de aandelen tegen zo optimaal mogelijke condities.

Er is sprake van één prestatie.

Is deze prestatie aan te merken als vrijgestelde bemiddeling inzake effecten?

Nu is vastgesteld dat er sprake is van één prestatie is het van belang de prestatie voor de heffing van omzetbelasting te kwalificeren. Pas wanneer er sprake is van een bemiddelingsdienst in de zin van artikel 11, eerste lid, onderdeel i, ten derde Wet OB, is de prestatie niet onderworpen aan de heffing van omzetbelasting.

Wet-/regelgeving

Artikel 11, eerste lid, onderdeel i, 2 ° Wet OB is gebaseerd artikel 135, eerste lid, onderdeel f, van de BTW-richtlijn. In deze artikelen wordt de bemiddeling inzake aandelen/effecten vrijgesteld.

In de Wet OB noch in de BTW Richtlijn is nader omschreven wat moet worden verstaan onder handelingen, bemiddeling daaronder begrepen bemiddeling inzake effecten/aandelen.

De kennisgroep VOL heeft (o.a.) in een tweetal bindende adviezen (als bijlagen bij deze vraag gevoegd) het volgende vastgesteld ten aanzien van het begrip bemiddelen:

"Het Europese Hof van Justitie (HvJ) heeft genoemd artikel in diverse arresten nader toegelicht. O.a. Hof van Justitie van 5 juni 1997, C-2/95 (SDC), 13 december 2001, C-235/00 (CSC Financial Services) en 21 juni 2007, C-453/05 (Volker Ludwig). Uit deze jurisprudentie blijkt het volgende:

Algemeen

De in artikel 135 van de BTW-richtlijn opgenomen vrijstellingen moeten strikt worden uitgelegd. (SDC r.o. 20 en VL r.o. 21)

De in artikel 135, eerste lid, onderdeel b, van de BTW-richtlijn gehanteerde term "bemiddeling" is een autonoom begrip van gemeenschapsrecht, waarbij de vrijgestelde handelingen moeten worden gedefinieerd op basis van de aard van de geleverde diensten en niet op basis van de verrichter of de ontvanger van de dienst (SDC r.o. 32 en VL r.o. 22 en 25.)

De wijze waarop de dienst in concreto wordt verricht, elektronisch, automatisch of handmatig, is van geen enkele invloed voor de toepassing van de vrijstelling. (SDC r.o. 37)

Het enkele feit dat een bepaald element onontbeerlijk is om de vrijgestelde handeling te kunnen verrichten, rechtvaardigt nog niet de conclusie dat de dienst waarvan dit element een bestanddeel is, is vrijgesteld. (SDC r.o. 65)

Om als een vrijgestelde handeling te kunnen worden gekwalificeerd, moeten de verrichte diensten over het geheel genomen een afzonderlijk geheel vormen dat de kenmerkende en essentiële functies van een bemiddelingsdienst vervult. (SDC r.o. 66 en VL r.o. 36)

Definitie Bemiddeling

Bemiddeling is een dienstverrichting ten behoeve van een contractpartij die door deze laatste als afzonderlijke tussenkomst wordt vergoed. Deze dienst kan onder meer inhouden:

- dat de contractpartij wordt gewezen op gelegenheden om dit contract te sluiten,
- dat voor hem contact met de wederpartij wordt gelegd, of
- dat in naam en voor rekening van de cliënt wordt onderhandeld over de details van de wederzijdse prestaties, zonder daarbij zelf partij te zijn in de te sluiten overeenkomst.

De bemiddelingsdienst heeft dus tot doel het nodige te doen opdat twee partijen een contract sluiten, zonder dat de bemiddelaar een eigen belang heeft inzake de inhoud van het contract. (CSC r.o. 39, VL r.o. 28 en 39).

Nadere Beschouwing

Uit het voorgaande volgt dat de beoordeling of er sprake is van bemiddeling aan de hand van de kenmerkende en essentiële functies van de activiteiten dient plaats te vinden."

Voor de beoordeling of er sprake is van bemiddeling is derhalve van belang de aard van de prestatie vast te stellen en het doel van de overeengekomen dienstverlening.

De kenmerkende en essentiële elementen van de activiteiten van de dienstverlener (zie beschreven varianten onderdeel Casus) bij een voorgenomen verkoop zijn dat de verkopende partij bijgestaan wordt met raad en daad. Dit komt in alle overeenkomsten tot uitdrukking in zinsneden als het *adviseren* (bij de strategie en opstellen documenten) en *begeleiden* (van de onderhandelingen) van de voorgenomen verkoop. Vaak worden termen als enige adviseur (sole financial advisor) gebruikt of assistance during the Engagement of andere bewoordingen met deze strekking. Zie in dit verband ook het zgn. Merchantbankarrest van de Hoge Raad.⁸

Dat een onderdeel van de werkzaamheden het (*samen met de verkoper*) in kaart brengen is van mogelijke kopers of dat de dienstverlener de klant wijst op een mogelijke koper doet daar niet aan af. Dit is een wezenlijk verschil met de casus in het arrest DTZ Zadelhoff (r.o. 12, 13 en 18) waar aan de dienstverrichter de opdracht was verstrekt om een koper te zoeken.

De aard van de prestatie in casu is te duiden als het ondersteunen, begeleiden adviseren en bijstaan in de voorbereiding en uitvoering en optimalisering van een mogelijke verkoop van aandelen. Het doel en de essentiële factor van de dienstverlening is daarmee dus niet het samenbrengen van twee partijen teneinde een overeenkomst te sluiten. De overeengekomen prestatie is een meer complexe dienst/meer omvattende dienst waarbij de uiteindelijke transactie van de aandelen weliswaar het formele sluitstuk is, maar dat daarmee de werkzaamheden van de dienstverlener niet aan te merken zijn als bemiddeling inzake effecten. De dienstverlening is daarmee in zijn geheel belast met btw.

Bij deze beoordelingen zijn de contractuele bepalingen het uitgangspunt. De contractuele bepalingen geven normaliter de economische en commerciële realiteit weer. Het Hof van Justitie ziet in het arrest van 13 juni 2013, Paul Newey C-653/11 alleen een mogelijkheid om hier van af te wijken als deze contractuele bepalingen zuiver kunstmatig zijn en die niet beantwoorden aan de economische en commerciële realiteit van de handelingen (r.o. 45).

Uit de overeenkomsten volgt dat de kenmerkende en essentiële elementen niet zijn de bemiddeling inzake effecten.

Uit bovenstaande volgt dat er sprake is van één prestatie welke niet kan worden gekwalificeerd als een vrijgestelde bemiddelingsdienst.

---

⁸ HR 10 januari 2001, ECLI:NL:HR:2001:AA9390.

Steun voor de conclusie dat de vrijstelling niet van toepassing is en dat de vergoeding in zijn geheel, dus ook als de succesfee apart gefactureerd wordt, belast is, is te vinden in r.o. 43 en 45 van het arrest HvJEU van 19 juli 2012, Deutsche Bank. Uit voornoemde arrest blijkt dat zelfs als een deel van de diensten van Deutsche Bank onder de vrijstelling kan vallen, zorgt het feit dat de betreffende diensten als één samengestelde prestatie worden gezien ervoor dat Deutsche Bank uiteindelijk geen vrijstelling kan toepassen.

43 *Aangezien deze prestatie dus voor de toepassing van de btw slechts in haar geheel in aanmerking kan worden genomen, kan zij niet vallen binnen de werkingssfeer van artikel 135, lid 1, sub f, van richtlijn 2006/112.*

45 *Ten slotte moet worden vastgesteld dat het principe van fiscale neutraliteit niet afdoet aan deze conclusie. Zoals de advocaat-generaal in punt 60 van haar conclusie heeft opgemerkt, kan de werkingssfeer van een vrijstelling bij ontbreken van een uitdrukkelijke bepaling niet op grond van dit beginsel worden uitgebreid. Dit beginsel is immers geen regel van primair recht waaraan de geldigheid van een vrijstelling kan worden getoetst, maar een uitleggingsbeginsel dat moet worden toegepast tezamen met het beginsel dat vrijstellingen strikt moeten worden uitgelegd.*

Beroep op het gelijkheidsbeginsel

De juiste wetstoepassing wordt opzij gezet indien de bevoegde inspecteur rechtens gelijke gevallen ongelijk behandelt in de zin dat de inspecteur begunstigend, niet-gepubliceerd beleid voert en daarmee ten nadele van een bepaalde belastingplichtige afwijkt.

Voor zo ver belanghebbende van mening is dat er sprake is van intern, niet gepubliceerd beleid dan is het bij betwisting aan belanghebbende om andere vergelijkbare gevallen aan te dragen (meerderheidsregel).

Belanghebbenden zijn tot op heden niet in hun bewijslast geslaagd, voor zo ver er als sprake is van begunstigend beleid.

Het beroep op gelijkheidsbeginsel is ongegrond

Conclusie

De onderhavige werkzaamheden vormen één prestatie, welke bestaat uit een reeks van elementen waarbij het kenmerkende en essentiële element is het ondersteunen en bijstaan van de cliënt in een proces en niet de bemiddeling inzake effecten.

Arrest DTZ Zadelhoff brengt daar geen verandering in. Daar stond vast dat het doel juist was het zoeken van een koper en datgene doen om 2 partijen tot elkaar te brengen.

Daar vrijstellingen strikt moeten worden uitgelegd en deze niet kunnen worden uitgebreid (HvJ Deutsche Bank) is de vrijstelling niet van toepassing op de complexe dienst waarvoor ook een vergoeding wordt bedongen in de vorm van een zgn. succesfee. De gehele bedongen vergoeding, bestaande uit zowel de zgn. retainer- en succesfee is in zijn geheel belast.

Een beroep op het gelijkheidsbeginsel zal niet slagen.

Bijlagen:

Bindende adviezen KG VOL inzake reikwijdte "bemiddeling"

Omzetbelasting. Kredietbemiddeling? Vrijstelling artikel 11, eerste lid, onderdeel j, Wet OB 1968?

Kennisgroep Omzetbelasting vrijstellingen, overheid en landbouw

Bindend advies van 11 november 2009, nr. kg. 09-210-0008

Feiten

Algemeen

Belanghebbende exploiteert een website waarop de consument uitgebreide informatie kan vinden over allerlei financiële producten die door banken en verzekeringsmaatschappijen op de Nederlandse markt worden gebracht. Via de website van belanghebbende kan de consument de diverse producten met elkaar vergelijken en zo een (voorlopige) keuze bepalen. De vergelijking geschiedt volstrekt onafhankelijk van enige marktpartij.

Op de website staat de volgende informatie over belanghebbende zelf.

"Met onafhankelijk advies en marktbrede productvergelijkingen op het gebied van financiën en gezondheidszorg helpen wij bewuste consumenten zelf te kiezen. (Belanghebbende).nl streeft naar meer transparantie door onderzoek naar voorwaarden, prijsontwikkeling, klanttevredenheid en dienstverlening. Het objectieve advies is geheel afgestemd op ieders persoonlijke situatie en wordt op geen enkele wijze beïnvloed door de aanbieders van de producten. (Belanghebbende).nl ontvangt een vergoeding van de bank of verzekeraar als de consument er voor kiest via de site een aanvraag te doen of af te sluiten."

Hypotheeken, leningen en spaarrekeningen kunt u bij ons vergelijken. (Leningen kunt u vervolgens via ons aanvragen bij de betreffende aanbieder, waarna het verdere contact rechtstreeks tussen u en de betreffende aanbieder zal verlopen. Voor spaarrekeningen kunt u via onze website doorklikken naar de website van de aanbieder, waar u vervolgens het product kunt afsluiten.) Voor hypotheeken kunt u via ons een adviesgesprek of een offerte aanvragen bij een van de bij ons aangesloten hypotheekadviseurs en/of -aanbieders. Deze handelen uw aanvraag vervolgens verder af.

De uitkomsten van de vergelijkingen van hypotheeken dient u niet op te vatten als een strikt persoonlijk advies. Hiervoor zijn meer gegevens nodig. Wilt u persoonlijk advies voor een hypotheek, vraag dan een adviesgesprek aan."

Belanghebbende.nl staat als bemiddelaar geregistreerd bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) op grond van de Wet op het financieel toezicht (Wft).

De Wet op het financieel toezicht (Wft) kent een eigen, vrij ruime, definitie van bemiddelen. Hieronder wordt onder meer verstaan (tekst 2008): ".het doorgeven aan een aanbieder of bemiddelaar van contactgegevens en andere gegevens van consumenten die nodig zijn om (eventueel) een financieel product af te sluiten." Bemiddeling in de zin van de Wft mag alleen plaatsvinden met een daarvoor door de Autoriteit Financiële Markten afgegeven vergunning (artikel 2:80 Wft).

Belanghebbende.nl verstrekt actuele gegevens over vrijwel alle producten en diensten van financiële instellingen in Nederland. Aanbieders van financiële producten hebben geen enkele zeggenschap over de activiteiten van Belanghebbende.nl en over de getoonde informatie op de site. Belanghebbende.nl heeft er geen enkel voordeel bij om een bepaalde aanbieder van financiële producten met voorrang te behandelen en adviseert dus op basis van een objectieve analyse. Belanghebbende.nl toont in haar vergelijkingen ook aanbieders van financiële producten met wie zij geen samenwerking heeft, ook als deze als beste uit de vergelijking komen. Belanghebbende.nl maakt geen productieafspraken met aanbieders van financiële producten.

Als de consument een productkeuze heeft gemaakt en informatie of een offerte aanvraagt bij een aanbieder,

vraagt Belanghebbende.nl een vaste vergoeding van de aanbieder naar wie zij een klant doorverwijst. De dienstverlening van Belanghebbende.nl aan de consument is gratis.

Website

Op de website van belanghebbende kom je via het tabblad *Financieel advies* op de pagina *Hypotheken*. Deze pagina bevat drie sectoren.

De eerste sector bevat *algemene informatie* omtrent de hypotheekvormen die op de markt zijn en digitale folders.

In de tweede sector kan de consument kiezen voor *Afspraak adviseur*. De consument krijgt dan een formulier waarop je allerlei gegevens moet invullen. Na verzending wordt de consument gebeld door een hypotheekadviseur.

De derde sector biedt de mogelijkheid *hypotheeken te vergelijken en aan te vragen*. De consument moet dan gegevens invoeren omtrent gewenste hypotheek en persoonlijke omstandigheden, waarna de computer een vergelijking maakt tussen de diverse producten die op de markt zijn. Het resultaat wordt op het scherm getoond. Bij het gewenste product kan de consument aangeven dat hij een offerte wil aanvragen. Er worden dan aanvullende gegevens gevraagd en na verzending krijgt de consument het bericht dat een adviseur contact met hem zal opnemen. Belanghebbende verstrekt zelf geen offertes en de adviseur gaat aan de hand van de gegevens zelfstandig bemiddelen en producten vergelijken.

Overeenkomst met hypotheekbemiddelaar

Belanghebbende heeft met onafhankelijk hypotheekadviseur/bemiddelaar X een overeenkomst gesloten. De essentie hiervan is:

- Belanghebbende verplicht zich bezoekers van haar website, die een persoonlijk adviesgesprek wensen, na bemiddeling aan X voor verder advies door te geleiden (de Consumenten);
- Belanghebbende voert inleidende werkzaamheden in de vorm van objectieve advisering en productvergelijking (via de website). Belanghebbende gaat bij dit alles zelfstandig geen verplichtingen jegens de Consumenten aan;
- X verklaart dat door adviseurs van X onder de naam van X met de Consumenten eerst (telefonisch) hun wensen en behoeften worden besproken en geïnventariseerd en in een schriftelijk advies vastgelegd;
- als een Consument een product afneemt van X, verzorgt X alle daarbij behorende werkzaamheden;
- X betaalt aan Belanghebbende per Consument een basisvergoeding (een vast bedrag). De Consument moet wel voldoen aan bepaalde criteria: een logisch bestaandbaar en technisch functionerend telefoonnummer en vallend binnen de postcoderegio van X.;
- nadat de vergelijking op de site (van Belanghebbende) is gemaakt op basis van de persoonlijke situatie en voorkeur van de cliënt, kan de cliënt een adviesgesprek of een offerte aanvragen. In het aanvraagtraject worden alle relevante persoonlijke aspecten van de klant opgevraagd en gescreend. Het resultaat is een detailoverzicht van de klant welk vergelijkbaar is met de uitkomst van een eerste oriëntatie in een traditioneel adviesproces;
- zodra de aanvraag aan X wordt doorgezet, stuurt Belanghebbende een uitgebreide e-mail met daarin een bijlage, waarin de samenwerking met X nader uiteen wordt gezet;
- offertes per e-mail worden niet uitgebracht. Als de klant dit wil, bericht Belanghebbende hem dat contact met de cliënt noodzakelijk wordt geacht alvorens een offerte aan te vragen.

Vraag

Zijn de genoemde activiteiten vrijgesteld van omzetbelasting ingevolge artikel 11, eerste lid, onderdeel j, ten eerste, Wet OB (vrijstelling kredietbemiddeling)?

Antwoord

Nee, de genoemde activiteiten zijn niet vrijgesteld van omzetbelasting ingevolge artikel 11, eerste lid, onderdeel j, ten eerste, van de Wet OB (vrijstelling kredietbemiddeling).

Beschouwing

Wet-/regelgeving en jurisprudentie

Artikel 11, eerste lid, onderdeel j, Wet OB is gebaseerd artikel 135, eerste lid, onderdeel b, van de BTW-richtlijn (voorheen artikel 13, B, onderdeel d, ten eerste, van de Zesde richtlijn). In deze artikelen wordt de bemiddeling inzake kredieten vrijgesteld.

Het Europese Hof van Justitie (HvJ) heeft genoemd artikel in diverse arresten nader toegelicht. O.a. Hof van justitie van 5 juni 1997, C-2/95 (SDC), 13 december 2001, C-235/00 (CSC Financial Services) en 21 juni 2007, C-453/05 (Volker Ludwig). Uit deze jurisprudentie blijkt het volgende:

Algemeen

- De in artikel 135 van de BTW-richtlijn opgenomen vrijstellingen moeten strikt worden uitgelegd. (SDC r.o. 20 en VL r.o. 21)
- De in artikel 135, eerste lid, onderdeel b, van de BTW-richtlijn gehanteerde term "bemiddeling" is een autonoom begrip van gemeenschapsrecht, waarbij de vrijgestelde handelingen moeten worden gedefinieerd op basis van de aard van de geleverde diensten en niet op basis van de verrichter of de ontvanger van de dienst (SDC r.o. 32 en VL r.o. 22 en 25.)
- De wijze waarop de dienst in concreto wordt verricht, elektronisch, automatisch of handmatig, is van geen enkele invloed voor de toepassing van de vrijstelling. (SDC r.o. 37)
- Het enkele feit dat een bepaald element onontbeerlijk is om de vrijgestelde handeling te kunnen verrichten, rechtvaardigt nog niet de conclusie dat de dienst waarvan dit element een bestanddeel is, is vrijgesteld. (SDC r.o. 65)
- Om als een vrijgestelde handeling te kunnen worden gekwalificeerd, moeten de verrichte diensten over het geheel genomen een afzonderlijk geheel vormen dat de kenmerkende en essentiële functies van een bemiddelingsdienst vervult. (SDC r.o. 66 en VL r.o. 36)

Definitie Bemiddeling

Bemiddeling is een dienstverrichting ten behoeve van een contractpartij die door deze laatste als afzonderlijke tussenkomst wordt vergoed. Deze dienst kan onder meer inhouden:

- dat de contractpartij wordt gewezen op gelegenheden om dit contract te sluiten,
- dat voor hem contact met de wederpartij wordt gelegd, of
- dat in naam en voor rekening van de cliënt wordt onderhandeld over de details van de wederzijdse prestaties, zonder daarbij zelf partij te zijn in de te sluiten overeenkomst.

De bemiddelingsdienst heeft dus tot doel het nodige te doen opdat twee partijen een contract sluiten, zonder dat de bemiddelaar een eigen belang heeft inzake de inhoud van het contract. (CSC r.o. 39, VL r.o. 28 en 39)

Hieruit volgt dat de erkenning van een vrijgestelde bemiddelingsactiviteit niet noodzakelijkerwijs afhangt van het bestaan van een contractuele band tussen de verrichter van de bemiddelingsdienst en één van de partijen bij de kredietovereenkomst teneinde te onderhandelen over alle contractbepalingen, op voorwaarde evenwel dat zijn activiteit niet alleen erin bestaat dat hij een deel van de aan de overeenkomst verbonden materiële handelingen op zich neemt. (CSC r.o. 40 en VL r.o. 29 en 38)

Bovendien kan het enkele feit dat bepalingen van de kredietovereenkomst vooraf door één van de contractpartijen zijn vastgesteld, er als zodanig niet aan in de weg staan dat er een bemiddelingsdienst in de zin van artikel 13, B, sub d, van de Zesde richtlijn wordt verricht. De bemiddelingsactiviteit kan zich ertoe beperken, een contractpartij te wijzen op gelegenheden om een dergelijke overeenkomst te sluiten. (VL r.o. 39)

Nadere Beschouwing

Uit het voorgaande volgt dat de beoordeling of er sprake is van bemiddeling aan de hand van de kenmerkende en essentiële functies van de activiteiten dient plaats te vinden. Of de dienstverlener voldoet aan de definitie van het begrip "bemiddeling" in de Nederlandse Wft is niet relevant voor de toepassing van de vrijstelling.

Uit overweging 38 van het arrest Volker Ludwig kan worden afgeleid dat de kredietbemiddelingsvrijstelling ook van toepassing is op een ondernemer die een deel van het kredietbemiddelingsproces verricht. Het moet dan wel een essentieel deel van het kredietbemiddelingsproces betreffen, dus een onderdeel zijn van de

handelingen die als functie hebben het aangaan van een kredietovereenkomst. Verder blijkt uit overweging 39 van Volker Ludwig dat er sprake kan zijn van een bemiddelingsdienst als de bepalingen van de overeenkomst van te voren reeds zijn vastgesteld door een contractspartij. Sommigen lezen in deze overweging dat het enkele verwijzen voldoende is. Deze uitleg is naar de mening van de kennisgroep niet juist, aangezien overweging 39 gelezen moet worden in samenhang met overweging 38, waarin twee beperkingen zijn opgenomen.

Ten eerste is bemiddeling een tussenkomst die onder meer kan inhouden dat een contractspartij wordt gewezen op de gelegenheden om een overeenkomst te sluiten, waarbij deze activiteit tot doel heeft het nodige te doen opdat twee partijen een overeenkomst sluiten. Als de term "deze activiteit" slaat op de bemiddeling, dan moet de bemiddelingsactiviteit tot doel hebben het nodige te doen opdat twee partijen een overeenkomst sluiten.

Als het slaat op dat "een contractspartij wordt gewezen op de gelegenheid om een overeenkomst te sluiten", dan moet je iemand wijzen op de mogelijkheid een overeenkomst te sluiten én het wijzen op de mogelijkheid moet als doel hebben het nodige te doen opdat twee contractspartijen een overeenkomst sluiten. Dit lijkt een ruimere activiteit in te houden. Je moet dus meer doen voordat sprake is van bemiddeling.

In beide lezingen staat dat het enkele verwijzen niet voldoende is. De kennisgroep is van mening dat deze beperking ook heeft te gelden als de contractsregels van te voren reeds bekend zijn zoals in ro 39 staat. Het kan niet zo zijn dat bij het verwijzen naar een contract waarbij de regels van te voren vaststaan er sneller sprake is van bemiddeling dan bij een contract waarbij nog moet worden onderhandeld over de contractvoorwaarden.

Verder wijst belanghebbende de consument niet op de gelegenheid een specifiek contract (ditcontract in de bewoordingen van het Hof van Justitie) te sluiten, maar verwijst zij de consument naar een hypotheekadviseur. Deze laatste zal na een adviesgesprek één of meer contracten aanbieden aan de consument. De uitkomsten van de vergelijking op de website zijn niet op te vatten als een strikt persoonlijk advies, zo staat te lezen op de website van belanghebbende.

Ten tweede is daar de beperking dat van bemiddelen geen sprake is als enkel een deel van de aan de overeenkomst verbonden materiële handelingen worden verricht.

Kijkend naar de kenmerkende en essentiële elementen van de activiteiten van belanghebbende, moet de prestatie van belanghebbende worden omschreven als het tegen betaling aan hypotheekadviseurs doorgeven van (contact)informatie over potentiële gegadigden voor een hypothecaire lening. Na het verstrekken van deze informatie houdt de rol van belanghebbende op. Zij ontvangt haar vergoeding onafhankelijk van het feit of er een financiële overeenkomst tot stand komt en zelfs onafhankelijk van het feit of de hypotheekadviseur ook maar iets doet met van de belanghebbende verkregen informatie. In zijn arrest van 26 januari 2000, nr 35204 (VN 2000/9.18) heeft de Hoge Raad bevestigd dat het enkel aanbrengen van klanten bij een hypotheekadviseur geen bemiddeling is,

In het arrest Volker Ludwig wordt de vrijstelling toegepast op (deel)prestaties, die tezamen een afgeronde kredietbemiddelingsdienst vormen. De subagent (Volker Ludwig) verricht op grond van een agentuurovereenkomst tezamen met de agent de (afgeronde) kredietbemiddelingsdienst, die bestaat uit twee prestaties. De optelsom van deze prestaties is van btw vrijgestelde kredietbemiddeling, de vrijstelling geldt in dat geval ook voor haar samenstellende (elk voor kredietbemiddeling kenmerkende) delen. Partijen mogen immers het organisatie-model kiezen dat hun het beste uitkomt en dat mag niet tot het verlies van de vrijstelling leiden.

De activiteit van belanghebbende staat evenwel op zichzelf en maakt geen deel uit van de eigenlijke kredietbemiddeling. Belanghebbende beperkt zich immers tot het aanbrengen van potentiële klanten. Belanghebbende krijgt in wezen een aanbrengprovisie. Haar prestatie kwalificeert daarom niet als bemiddeling. Bemiddeling gaat immers verder, je moet al hetgeen doen wat nodig is opdat twee partijen een overeenkomst zullen sluiten. Het feit dat belanghebbende tracht zo veel mogelijk gegevens van de potentiële

klant te verzamelen en met deze gegevens een lijst genereert van producten die mogelijk in aanmerking komen, doet hier niets aan af. Belanghebbende toetst deze gegevens niet. Pas nadat de gegevens van de klant zijn doorgegeven, kan het kredietbemiddelingsproces beginnen. Op haar activiteit kan de vrijstelling dan ook niet worden toegepast. Zie in deze zin ook de uitspraak van rechtbank Breda van 12 november 2008, nr. AWB 07/4616.

Omzetbelasting. Hypotheeklead, vrijstelling artikel 11, eerste lid, onderdeel j, Wet OB 1968?
Kennisgroep Omzetbelasting vrijstellingen, overheid en landbouw
Bindend advies van 11 november 2009, nr. kg. 09-210-0007

Feiten

Belanghebbende verricht diverse activiteiten voor de sector financiële dienstverlening. Eén van haar activiteiten is de verkoop van "hypotheekleads".

Een 'hypotheeklead' is het doorgeven van de gegevens van een consument die op zoek is naar een hypotheek. Via de website van belanghebbende worden de gegevens van de consument naar een bank, hypotheekverstrekker of bemiddelaar doorgestuurd, nadat deze consument een aantal gegevens op deze website heeft ingevoerd. Veel consumenten oriënteren zich tegenwoordig eerst zelf via de computer over hypothecaire leningen. Ze kunnen daarbij op een website van belanghebbende terecht komen. De lead wordt waardevoller naarmate de consument meer informatie heeft verstrekt en dus de koper van de lead gericht een aanbod aan de consument kan doen.

De activiteiten van belanghebbende richting de consument zijn de volgende. Op haar websites staat diverse algemene informatie over hypotheek en de verschillende verschijningsvormen. Deze gegevens zijn doorgaans alleen beschikbaar als men een persoonlijk dossier aanmaakt. Dit dossier bestaat in eerste aanleg uit een aantal vragen (naam, adres, e-mailadres, gegevens over de financiële situatie en dergelijke). Na beantwoording van de vragen en het digitaal bevestigen van de wens om te worden benaderd door een hypotheekadviseur is de consument, zoals dat in vakjargon heet, een hypotheeklead geworden. De consument ontvangt per e-mail een bevestiging dat hij zich heeft aangemeld en benaderd zal worden door een professionele hypotheekadviseur.

Vanuit dit digitaal persoonlijk dossier kan de klant diverse berekeningen door laten voeren, waaronder maximale hypotheek, maandlasten en oversluitvoordeel. Alle berekeningen zijn onder voorbehoud. Nadrukkelijk staat bij deze berekeningen dat de uitslag geen advies en/of aanbod is. Voor zekerheid is een bespreking met een adviseur nodig, aldus de website. Bij alle berekeningen die worden gemaakt, worden ook diverse algemene vragen gesteld (gezinssituatie, huidige hypotheek, diverse wensen). Kortom, hoe meer berekeningen de consument laat maken, des te meer weet belanghebbende over zijn persoonlijke situatie en wensen en des te waardevoller is de lead. De consument kan een lijst met aanbieders oproepen, gesorteerd naar de hoogte van de rentestand. Belanghebbende houdt hierbij geen rekening met de wensen en persoonlijke situatie van de consument.

Belanghebbende verkoopt de hypotheekleads aan financiële dienstverleners met wie zij de verkoop van tevoren is overeengekomen. Haar afnemers zijn meestal hypotheekadviseurs. De hypotheekleads worden langs geautomatiseerde weg doorgezeten naar de afnemers. De afnemer betaalt belanghebbende een vergoeding voor de hypotheekleads, ongeacht of deze uiteindelijk resulteren in het al dan niet afsluiten van een lening. Er zijn twee vormen van hypotheekleads:

1. De hypotheeklead *zonder afspraak*. Hierbij geeft belanghebbende uitsluitend de door de consument verstrekte gegevens door aan haar afnemer. De afnemer benadert vervolgens zelf de consument. In principe houdt de dienstverlening van belanghebbende met het doorzenden van de hypotheeklead op.
2. De hypotheeklead *met afspraak*. In dit geval wordt voor de consument geautomatiseerd meteen een afspraak met een adviseur gemaakt. Belanghebbende geeft dan naast de gegevens van de consument ook

de afgesproken datum en tijd door aan de hypotheekadviseur. Deze krijgt dus een afspraak in zijn agenda. Daarmee komt de dienstverlening van belanghebbende ten einde.

Belanghebbende bemoeit zich verder, dat wil zeggen na het verzenden van de lead, niet met het (eventueel) totstandkomen van de lening en vestiging van de hypotheek noch met de nazorg.

De Wet op het financieel toezicht (Wft) kent een eigen, vrij ruime, definitie van bemiddelen. Hieronder wordt onder meer verstaan (tekst 2008): ".het doorgeven aan een aanbieder of bemiddelaar van contactgegevens en andere gegevens van consumenten die nodig zijn om (eventueel) een financieel product af te sluiten." Bemiddeling in de zin van de Wft mag alleen plaatsvinden met een daarvoor door de Autoriteit Financiële Markten afgegeven vergunning (artikel 2:80 Wft).

Belanghebbende beschikt sinds 25 oktober 2007 over zo'n vergunning. Zij stelt zich sindsdien op het standpunt dat haar activiteiten zijn aan te merken als bemiddeling inzake krediet en dus zijn vrijgesteld op grond van artikel 11, eerste lid, onderdeel j, ten eerste, van de Wet op de omzetbelasting 1968 (hierna: Wet OB). Wel staat op haar website de volgende tekst: "... heeft een WFT-nummer, maar is geen bemiddelaar in financiële dienstverleningen. Wij hebben slechts een faciliterende rol in het contact leggen tussen eindconsument en aanbieders van financiële producten".

Vraag

Zijn de genoemde activiteiten vrijgesteld van omzetbelasting ingevolge artikel 11, eerste lid, onderdeel j, ten eerste, Wet OB (vrijstelling kredietbemiddeling)?

Antwoord

Nee, de genoemde activiteiten zijn niet vrijgesteld van omzetbelasting ingevolge artikel 11, eerste lid, onderdeel j, ten eerste, van de Wet OB (vrijstelling kredietbemiddeling).

Beschouwing

Wet-/regelgeving en jurisprudentie

Artikel 11, eerste lid, onderdeel j, Wet OB is gebaseerd artikel 135, eerste lid, onderdeel b, van de BTW-richtlijn (voorheen artikel 13, B, onderdeel d, ten eerste, van de Zesde richtlijn). In deze artikelen wordt de bemiddeling inzake kredieten vrijgesteld.

Het Europese Hof van Justitie (HvJ) heeft genoemd artikel in diverse arresten nader toegelicht. O.a. Hof van justitie van 5 juni 1997, C-2/95 (SDC), 13 december 2001, C-235/00 (CSC Financial Services) en 21 juni 2007, C-453/05 (Volker Ludwig). Uit deze jurisprudentie blijkt het volgende:

Algemeen

- De in artikel 135 van de BTW-richtlijn opgenomen vrijstellingen moeten strikt worden uitgelegd. (SDC r.o. 20 en VL r.o. 21)
- De in artikel 135, eerste lid, onderdeel b, van de BTW-richtlijn gehanteerde term "bemiddeling" is een autonoom begrip van gemeenschapsrecht, waarbij de vrijgestelde handelingen moeten worden gedefinieerd op basis van de aard van de geleverde diensten en niet op basis van de verrichter of de ontvanger van de dienst (SDC r.o. 32 en VL r.o. 22 en 25.)
- De wijze waarop de dienst in concreto wordt verricht, elektronisch, automatisch of handmatig, is van geen enkele invloed voor de toepassing van de vrijstelling. (SDC r.o. 37)
- Het enkele feit dat een bepaald element onontbeerlijk is om de vrijgestelde handeling te kunnen verrichten, rechtvaardigt nog niet de conclusie dat de dienst waarvan dit element een bestanddeel is, is vrijgesteld. (SDC r.o. 65)
- Om als een vrijgestelde handeling te kunnen worden gekwalificeerd, moeten de verrichte diensten over het geheel genomen een afzonderlijk geheel vormen, dat de kenmerkende en essentiële functies van een bemiddelingsdienst vervult. (SDC r.o. 66 en VL r.o. 36)

Definitie Bemiddeling

Bemiddeling is een dienstverrichting ten behoeve van een contractpartij die door deze laatste als afzonderlijke tussenkomst wordt vergoed. Deze dienst kan onder meer inhouden:

- dat de contractpartij wordt gewezen op gelegenheden om dit contract te sluiten,
- dat voor hem contact met de wederpartij wordt gelegd, of
- dat in naam en voor rekening van de cliënt wordt onderhandeld over de details van de wederzijdse prestaties, zonder daarbij zelf partij te zijn in de te sluiten overeenkomst.

De bemiddelingsdienst heeft dus tot doel het nodige te doen opdat twee partijen een contract sluiten, zonder dat de bemiddelaar een eigen belang heeft inzake de inhoud van het contract. (CSC r.o. 39, VL r.o. 28 en 39)

Hieruit volgt dat de erkenning van een vrijgestelde bemiddelingsactiviteit niet noodzakelijkerwijs afhangt van het bestaan van een contractuele band tussen de verrichter van de bemiddelingsdienst en één van de partijen bij de kredietovereenkomst teneinde te onderhandelen over alle contractbepalingen, op voorwaarde evenwel dat zijn activiteit niet alleen erin bestaat dat hij een deel van de aan de overeenkomst verbonden materiële handelingen op zich neemt. (CSC r.o. 40 en VL r.o. 29 en 38)

Bovendien kan het enkele feit, dat bepalingen van de kredietovereenkomst vooraf door één van de contractpartijen zijn vastgesteld, er als zodanig niet aan in de weg staan dat er een bemiddelingsdienst in de zin van artikel 13, B, sub d, van de Zesde richtlijn wordt verricht. De bemiddelingsactiviteit kan zich ertoe beperken, een contractpartij te wijzen op gelegenheden om een dergelijke overeenkomst te sluiten. (VL r.o. 39)

Nadere Beschouwing

Uit het voorgaande volgt dat de beoordeling of er sprake is van bemiddeling aan de hand van de kenmerkende en essentiële functies van de activiteiten dient plaats te vinden. Of de dienstverlener voldoet aan de definitie van het begrip "bemiddeling" in de Nederlandse Wft is niet relevant voor de toepassing van de vrijstelling.

Uit overweging 38 van het arrest Volker Ludwig kan worden afgeleid dat de kredietbemiddelingsvrijstelling ook van toepassing is op een ondernemer die een deel van het kredietbemiddelingsproces verricht. Het moet dan wel een essentieel deel van het kredietbemiddelingsproces betreffen, dus een onderdeel zijn van de handelingen die als functie hebben het aangaan van een kredietovereenkomst. Verder blijkt uit overweging 39 van Volker Ludwig dat er sprake kan zijn van een bemiddelingsdienst als de bepalingen van de overeenkomst van te voren reeds zijn vastgesteld door een contractspartij. Sommigen lezen in deze overweging dat het enkele verwijzen voldoende is. Deze uitleg is naar de mening van de kennisgroep niet juist aangezien overweging 39 gelezen moet worden in samenhang met overweging 38, waarin twee beperkingen zijn opgenomen.

Ten eerste is bemiddeling een tussenkomst die onder meer kan inhouden dat een contractspartij wordt gewezen op de gelegenheden om een overeenkomst te sluiten, waarbij deze activiteit tot doel heeft het nodige te doen opdat twee partijen een overeenkomst sluiten. Als de term "deze activiteit" slaat op de bemiddeling, dan moet de bemiddelingsactiviteit tot doel hebben het nodige te doen opdat twee partijen een overeenkomst sluiten.

Als het slaat op dat "een contractspartij wordt gewezen op de gelegenheid om een overeenkomst te sluiten", dan moet je iemand wijzen op de mogelijkheid een overeenkomst te sluiten én het wijzen op de mogelijkheid moet als doel hebben het nodige te doen opdat twee contractspartijen een overeenkomst sluiten. Dit lijkt een ruimere activiteit in te houden. Je moet dus meer doen voordat sprake is van bemiddeling

In beide lezingen staat dat het enkele verwijzen niet voldoende is. De kennisgroep is van mening dat deze beperking ook heeft te gelden als de contractregels van te voren reeds bekend zijn zoals in ro 39 staat. Het kan niet zo zijn dat bij het verwijzen naar een contract waarbij de regels van te voren vaststaan er sneller sprake is van bemiddeling dan bij een contract waarbij nog moet worden onderhandeld over de contractvoorwaarden.

Verder wijst belanghebbende de consument niet op de gelegenheid een specifiek contract (ditcontract in de bewoordingen van het Hof van Justitie) te sluiten, maar verwijst zij de consument naar een hypotheekadviseur. Deze laatste zal na een adviesgesprek één of meer contracten aanbieden aan de consument. De uitkomsten van de vergelijking op de website zijn niet op te vatten als een strikt persoonlijk advies, zo staat te lezen op de website van belanghebbende.

Ten tweede is daar de beperking dat van bemiddelen geen sprake is als enkel een deel van de aan de overeenkomst verbonden materiële handelingen worden verricht.

Kijkend naar de kenmerkende en essentiële elementen van de activiteiten van belanghebbende, moet de prestatie van belanghebbende worden omschreven als het tegen betaling aan hypotheekadviseurs doorgeven van (contact)informatie over potentiële gegadigden voor een hypothecaire lening. Na het verstrekken van deze informatie houdt de rol van belanghebbende op. Zij ontvangt haar vergoeding onafhankelijk van het feit, of er een financiële overeenkomst tot stand komt en zelfs onafhankelijk van het feit, of de hypotheekadviseur ook maar iets doet met van de belanghebbende verkregen informatie. In zijn arrest van 26 januari 2000, nr 35204 (VN 2000/9.18) heeft de Hoge Raad bevestigd dat het enkel aanbrengen van klanten bij een hypotheekadviseur geen bemiddeling is.

In het arrest Volker Ludwig wordt de vrijstelling toegepast op (deel)prestaties, die tezamen een afgeronde kredietbemiddelingsdienst vormen. De subagent (Volker Ludwig) verricht op grond van een agentuurovereenkomst tezamen met de agent de (afgeronde) kredietbemiddelingsdienst, die bestaat uit twee prestaties. De optelsom van deze prestaties is van btw vrijgestelde kredietbemiddeling; de vrijstelling geldt in dat geval ook voor haar samenstellende (elk voor kredietbemiddeling kenmerkende) delen. Partijen mogen immers het organisatie-model kiezen dat hun het beste uitkomt en dat mag niet tot het verlies van de vrijstelling leiden.

De activiteit van belanghebbende staat evenwel op zichzelf en maakt geen deel uit van de eigenlijke kredietbemiddeling. Belanghebbende beperkt zich immers tot het aanbrengen van potentiële klanten. Belanghebbende krijgt in wezen een aanbrengprovisie. Haar prestatie kwalificeert daarom niet als bemiddeling. Bemiddeling gaat immers verder, je moet al hetgeen doen wat nodig is opdat twee partijen een overeenkomst zullen sluiten. Het feit dat belanghebbende tracht zo veel mogelijk gegevens van de potentiële klant te verzamelen, doet hier niets aan af. Belanghebbende toetst deze gegevens niet. Pas nadat de gegevens van de klant zijn doorgegeven kan het kredietbemiddelingsproces beginnen. Op haar activiteit kan de vrijstelling dan ook niet worden toegepast. Zie in deze zin ook de uitspraak van rechtbank Breda van 12 november 2008, nr. AWB 07/4616

Behandeling tijdens vergadering

In de overige verzorgingsgebieden wordt verschillend gedacht over de btw-kwalificatie (één of meerdere prestaties en belast c.q. vrijgesteld).

Enerzijds wordt opgemerkt dat de diensten gericht zijn op de verkoop van de aandelen.

Aan de andere kant komt naar voren dat advisering, waarbij niet vaststaat dat het tot een aandelenverkoop leidt, niet kenmerkend en essentieel voor bemiddeling is. Er vindt meer plaats dan sec het bemiddelen.

De vergadering vindt dat de zaak DTZ Zadelhof te snel c.q. zonder nadere motivering is weggezet.

Over het geheel genomen zijn de meningen verdeeld over de vraag waar het zwaartepunt zit. Complicerende factor is dat de uitkomst afhankelijk is van het concrete geval.

Met het oog op het vormen van een landelijke lijn verzoekt de lavaco de aanwezigen reeds genomen beslissingen toe te sturen naar 5.1.2.e teneinde te achterhalen welke lijnen regionaal zijn getrokken en op basis van welke feiten.

Met betrekking tot onderhavig geval stelt de vergadering voor het standpunt uit te dragen dat sprake is van één prestatie, die niet vrijgesteld is van btw. In de tussentijd vindt een inventarisatie plaats, waaruit vragen voor de kenniscgroep kunnen rijzen in de vorm van eenheid van prestaties en bemiddeling.

Verslag: Landelijk Vaktechnisch Overleg OB

Datum: 2 juli 2018

Nummer: 2018.4

Agenda

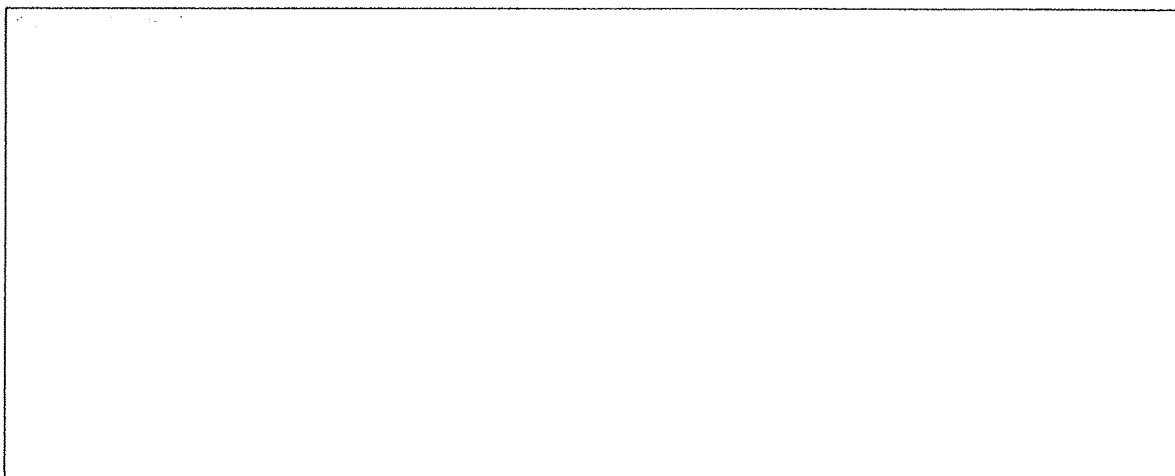
2018.4.1.	Opening en mededelingen.....	3

valt buiten bereik verzoek

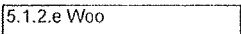
2018.4.6.4.	Standpunt inzake bemiddeling/advisering bij aandelentransactie	20

Aanwezig:

5.1.2.e Woo

2018.4.6.4. Standpunt inzake bemiddeling/advisering bij aandelentransactie

5.1.2.e Woo vraagt of duidelijkheid bestaat met betrekking tot het standpunt inzake bemiddelen of adviseren bij aandelentransacties. De Lavaco geeft aan dat dit aan bod zal komen bij het ketenoverleg OB van dinsdag 3 juli 2018.

Verslag: Landelijk Vaktechnisch Overleg OB

Datum: 14 januari 2019

Nummer: 2019.1

valt buiten bereik verzoek	

_____

2019.1.4 Fiscale techniek

2019.1.4.1 Private equity en pro rata

Agendapunt: 2018.1.3.1

Datum vergadering: 14 januari 2019

Indiener: 5.1.2.e Woo

Onderwerp: Private equity en pro rata

Inleiding/casus

X is een private equity fonds (investeringsmaatschappij) die zich bezighoudt met het aankopen, het houden en vervolgens op lange termijn weer verkopen van deelnemingen. Echter, X beweert op voorhand geen plannen te hebben deelnemingen te vervreemden. Het doel van X is het investeren dan wel deelnemen in MKB-ondernemingen om deze uit te bouwen en versterkt door te laten gaan dan wel door een andere partij voort te laten zetten. X stelt op voorhand de eis dat een onderneming minimaal een jaaromzet moet genereren van twee miljoen euro en een winstgevendheid van een half miljoen euro moet behalen. X richt zich voornamelijk op handelsondernemingen, IT-bedrijven en overige dienstverleners. X heeft ongeveer 6 personeelsleden in dienst.

De aangekochte deelnemingen zien met name op situaties van bedrijfsopvolging. Hierbij kan gedacht worden aan:

- (familie)bedrijven waar geen opvolging is, of waarbij de financiering van de overname financieel niet haalbaar is voor de opvolger.
- Management Buy-out (MBO), hierbij neemt de huidige directie de onderneming over van de oorspronkelijke eigenaar; vaak is hiervoor additioneel kapitaal benodigd.
- Pre-exit, hierbij wenst de huidige eigenaar een gedeelte van zijn aandelenbezit te vervreemden, ten einde over een aantal jaren het resterende deel te vervreemden (=gefaseerde bedrijfsopvolging).
- Buy & Build, uitbreiding van de activiteiten, bijvoorbeeld door overnames van andere bedrijven.

X participeert en bemoeit zich actief met het beleid van het bedrijf. X krijgt in alle gevallen invloed van betekenis. X neemt nooit een 100%-belang in een onderneming, maar *nagenoeg* wel altijd de meerderheid (tussen de 40% en 70%). Wanneer X een minderheidsbelang heeft, verkrijgt X wel op basis van aandeelhoudersovereenkomst een veto. Tevens verkrijgt X een drag-along recht, waardoor zij de gehele onderneming kan verkopen.

X stelt haar kennis en ervaring ter beschikking aan de aangekochte deelneming. X biedt strategische en operationele begeleiding aan de directie van de deelnemingen en begeleidt zij het management van de deelneming bij het maken van strategische keuzes om groei te realiseren van de onderneming (bijv. optimaliseren van verdienmodel, administratieve organisaties, verbeteren van werkkapitaalbehoefte en kostenbeheersing).

Daarnaast biedt X ondersteuning op gebieden als financiën, verkoop en ICT. X is een actieve aandeelhouder, die in sommige gevallen ook bepaalde functies binnen ondernemingen tijdelijk vervult (bijv. rol van controller, algemeen directeur of CFO). X kan in nagenoeg alle gevallen ingrijpen en het bestuur van een deelneming vervangen.

Voor zover X niet over voldoende kennis of capaciteit beschikt wordt gesteld dat deze wordt 'ingekocht' om haar deelnemingen op die manier op weg te helpen. De daaraan verbonden kosten worden aan haar rekening gebracht welke zij doorberekend aan haar deelnemingen dan wel dat deze kosten rechtstreeks aan haar deelnemingen worden gefactureerd.

X ontvangt van de aangekochte deelneming voor het ter beschikking stellen van haar kennis, inzet en ervaring een vergoeding. X verwerft de deelneming met als doelstelling om deze later weer met winst te kunnen verkopen. Afhankelijk van het bedrijf kan de duur variëren tussen de periode van minimaal 1 tot maximaal 10 jaar.

In de periode 2011-2018 zijn meer dan 30 deelnemingen aangekocht en drie verkocht.

X verricht zowel BTW belaste als BTW vrijgestelde prestaties. Hierdoor wordt op grond van artikel 15 Wet OB 1968, artikel 11 en artikel 12 Uitvoeringsbesluit OB de pro rata toegepast voor de berekening van de in aftrek te brengen voorbelasting.

Vraag aan LVO

1. In hoeverre moet bij de pro rata berekening van X rekening worden gehouden met de verkoopopbrengst van de aandelen?
2. In het geval dat dat bij de pro rata rekening moet worden gehouden met de verkoopopbrengst van de aandelen is dan vereist dat sprake is van een meerderheidsparticipatie?

Standpunt adviseur

Adviseur stelt zich op het standpunt dat de verkoopopbrengst van de aandelen niet wordt meegenomen in de noemer van de pro rata berekening. Er wordt een beroep gedaan op het Besluit Heffing van omzetbelasting met betrekking tot de verkoop van aandelen (3 augustus 2014, nr. CPP2004/1709M).

Het verwerven, het houden en de verkoop van een aandelenpakket door een houdstermaatschappij zijn economische activiteiten omdat deze handelingen worden verricht in het kader van een directe of indirecte inmenging in het beheer van de vennootschap waarin wordt deelgenomen en deze inmenging gepaard gaat met handelingen die aan de BTW zijn onderworpen.

N.b. Gelet op de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen is naar mijn mening in deze voor de directe of indirecte inmenging in het beheer van de vennootschap waarin wordt deelgenomen een **meerderheidsparticipatie** vereist.

Adviseur geeft aan dat de vereiste regel van de staatssecretaris is achterhaald door HvJ EU, C-651/11 en het opvolgende arrest van de HR 28 maart 2014, nr. 42863Bis. Daarnaast wordt verwezen naar onderdeel 2 van voornoemde besluit waarin wordt geschreven dat de verkoopopbrengst van aandelenpakketten geen deel uitmaakt van de vergoeding in de zin van artikel 11, lid 1, sub c UB OB.

Teller: BTW belaste omzet
Noemer: BTW belaste omzet + rentebaten

Beschouwing/pre-advies

Op grond van artikel 15 Wet OB 1968 (cf. artikel 168 BTW-richtlijn) bestaat recht op aftrek van voorbelasting *'voor zover de goederen en diensten worden gebruikt voor de belaste handelingen van belastingplichtige'*. Er moet een (direct) verband aanwezig zijn tussen de gemaakte kosten (de door X ingekochte goederen en diensten) en de in een later stadium verrichte belaste handelingen. Het recht van aftrek van voorbelasting houdt onlosmakelijk verband met de heffing van belasting in een later stadium. Bij een onlosmakelijke samenhang met vrijgestelde handelingen of handelingen die buiten het bereik van de BTW vallen, bestaat geen recht op aftrek van voorbelasting.

Het HvJ EU heeft zich ten aanzien van de gevolgen van verwerven, houden en verkopen aandelen bepaald dat:

- Het verwerven en houden van aandelen als zodanig geen economische activiteit vormt
- Het verkopen van aandelen is een niet-economische activiteit dan wel een vrijgestelde activiteit
- De enkele aankoop, het enkele bezit en de enkele verkoop van de aandelen op zich geen economische activiteit vormt.
- De handelingen inzake aandelen of deelnemingen in een vennootschap vallen blijkens het HvJ EU binnen de werkingssfeer van de BTW wanneer zij worden verricht:
  - in het kader van een bedrijfsmatige handelen in effecten, dan wel
  - met het oog op een directe of indirecte inmenging in het beheer van de vennootschappen waarin wordt deelgenomen, of
  - wanneer zij het rechtstreekse, duurzame en noodzakelijke verlengstuk van de belastbare activiteit vormen.

Stapsgewijs dient te worden beoordeeld of sprake is van een situatie dat:

- A. het verwerven, het houden en het verkopen van de betreffende aandelen (deelnemingen) géén economische activiteiten zijn. Deze vallen buiten het bereik van de BTW. Voor de kosten die een onlosmakelijke samenhang bestaat (directe kosten), is er geen recht op aftrek. Voor de indirecte (algemene) kosten bestaat ook geen recht op aftrek;
- B. het verwerven, het houden en het verkopen van de betreffende aandelen (deelnemingen) zijn economische activiteiten. Vervolgens dient te worden vastgesteld in welke hoedanigheid deze worden gehouden:
  1. Als (effecten)handelaar. Voor de directe en algemene kosten bestaat geen recht op aftrek. Pro rata wordt toegepast als ook sprake is van belaste activiteiten. De opbrengst van de verkoop van de aandelen moeten worden meegenomen in de pro rata berekening.
  2. In het kader van directe of indirecte inmenging in het beheer van de vennootschappen waarin wordt deelgenomen (topholding).
  3. Wanneer zij het rechtstreekse, duurzame en noodzakelijke verlengstuk van de belastbare activiteit vormen.

In de praktijk bestaat veelal discussie over het recht op aftrek bij situaties B-2 en B-3 welke zien op zowel de directe kosten als de algemene kosten. Uit het arrest van 6 april 1995, HvJ EU C-4/94 (*BLP*) volgt dat geen recht op aftrek bestaat voor de directe kosten. Voor de algemene kosten kan een beperking aan de orde zijn.

Besluit 3 augustus 2004, nr. CPP 2004/1709M

1. Het verwerven, het houden en verkoop van een aandelenpakket door een houdstermaatschappij zijn geen economische activiteiten.
2. Het verwerven, het houden en de verkoop van een aandelenpakket door een houdstermaatschappij zijn economische activiteiten, omdat deze handelingen worden verricht in het kader van een directe of indirecte inmenging in het beheer van de vennootschap waarin wordt deelgenomen en deze inmenging gepaard gaat met handelingen die aan de BTW zijn onderworpen. Meerderheidsparticipatie vereist
3. Het verwerven, het houden en de verkoop van een aandelenpakket door een houdstermaatschappij zijn economische activiteiten omdat deze handelingen worden verricht als handelaar

Het verwerven, houden en de verkoop van een aandelenpakket kan zowel buiten het kader van de onderneming als binnen het kader van de onderneming plaatsvinden. Wanneer zij buiten het kader van de onderneming plaatsvinden, vallen zij buiten het bereik van de BTW. De voorbelasting is dan niet aftrekbaar. Wanneer zij binnen het kader van de onderneming plaatsvinden maken de kosten deel uit van de algemene kosten. De in rekening gebracht omzetbelasting komt op grond van artikel 15 Wet OB 1968 voor aftrek in aanmerking. De verkoopopbrengst van de aandelen maakt geen deel uit van de in artikel 11, lid 1, sub c van de UB OB.

Omdat een private-equity fonds belangen houdt in haar portfolio companies, is zij vanuit BTW-optiek op hoofdlijnen vergelijkbaar met een 'reguliere' holdingvennootschap. Een private-equity fonds zal zich in essentie bezighouden met het aankopen, houden en verkopen van deelnemingen. Uiteindelijk is het doel van de private-equity om de aandelen te verkopen en niet zozeer om deze portfolio companies als onderdeel van haar concern te beschouwen waarmee zij voornemens is ondernemersactiviteiten te ontplooiën. Het besturen van al (meer dan 30) deze portefeuilles is ook nauwelijks mogelijk met het aantal personeelsleden waarover zij de beschikking heeft. Daarbij speelt ook een rol dat de deelnemingen op verschillende bedrijfssegmenten actief zijn; het zijn geen vergelijkbare economische activiteiten; de specialistische kennis voor al deze verschillende bedrijfssegmenten is niet bij X aanwezig. Dit laatste wordt ook niet door haar ontkend; zij stelt dat deze bij haar deelnemingen zit en zij dit ook overlaat aan het ondernemersbestuur van deze deelneming. Desnoods wordt door X specialistische kennis ingehuurd om deze deelneming verder op weg te helpen.

In hoeverre moet de verkoopprijs van een aandelentransactie worden meegenomen in de pro rata berekening? Dit zou tot gevolg hebben dat sprake is van een negatief effect op de aftrek op de algemene kosten van X.

Uit het voornoemde Besluit uit 2004 en de zaak AB SKF volgt dat de aandelenverkoop moet worden gezien als het verlengstuk van de belaste ondernemersactiviteiten, de verkoopopbrengst moet per definitie in de pro rata berekening worden meegenomen.

Dit standpunt wordt in dezelfde bewoordingen ook ingenomen in het artikel in TFO van 18 juni 2018 (punt 3.3.4) van mevr. Perié en dhr. Koeprijanov; de verkoopopbrengst moet per definitie worden opgenomen in de pro rata.

Teller: BTW belaste omzet
Noemer: BTW belaste omzet + rentebaten + verkoopopbrengst aandelen

In het besluit van 2004 wordt m.b.t. het houden van deelnemingen onder punt 2, in het geval dat sprake is van een houdstermaatschappij die niet als handelaar optreedt, aangegeven dat sprake moet zijn van een meerderheidsparticipatie.

In het geval waarin wordt opgetreden als handelaar wordt deze eis niet gesteld. Dit lijkt logisch omdat het in dit geval niet gaat om het drijven van een onderneming met deze deelnemingen maar om het houden en verkopen van deze deelnemingen; een meerderheidsbelang voegt geen waarde toe aan deze handelsactiviteiten van X.

Voorgestelde beantwoording:

vraag 1: Het houden en verkoop van de deelneming vindt in feite plaats als bedoeld onder punt 3 van het besluit van 2004.

vraag 2: Voor de situatie bedoeld onder punt 2 van het besluit van 2004 is een meerderheidsparticipatie vereist dit is echter niet het geval als bedoeld onder punt 3 van het besluit. X hoeft in dit geval dus niet over een meerderheidsbelang te beschikken.

Zie ook hoofdstuk Omzetbelasting in het Rapport Private equity en fiscaliteit:

https://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/rap_private_eq_fisc_al0101z1ed.pdf

Behandeling tijdens vergadering

De voorzitter geeft te kennen dat de Unit Financiële Instelling in Amsterdam momenteel bezig is met een uitgebreid memo aangaande private equity en btw, waarin vergelijkbare problematiek wordt behandeld. De betreffende memo dient uiteindelijk landelijk gebruikt te kunnen worden. Bovenstaande vraag is toegestuurd met het verzoek dit mee te nemen in het memo.

De deelnemers van het LVO benadrukken dat het dringend tijd wordt om zorg te dragen voor een duidelijk landelijk standpunt. De voorzitter onderkent dit maar geeft daarnaast aan dat door de verschillen in feiten en omstandigheden (de gehanteerde modellen) van het geval een eenduidig algemeen geldend standpunt lastig is te geven.

5.1.2.e Woo

geeft aan nog een vergelijkbare casus onder handen te hebben.

Conform de huidige jurisprudentie tracht de vergadering vervolgens te beoordelen of in de bovenliggende casus het houden en verkopen van betreffende deelnemingen is te beoordelen als effectenhandel of dat sprake is van directe of indirecte inmenging in het beheer van de vennootschappen waarin wordt deelgenomen. Kortom, de hoedanigheid waarin aandelen worden gehouden. De vergadering is het er over eens dat in deze casus geen sprake is van effectenhandel. De aan- en verkoop van de aandelen vinden plaats in de economische sfeer omdat in casu sprake is van (in)directe inmenging in het beheer.

De activiteiten van private equity ondernemers worden over het algemeen beoordeeld als economische activiteiten aangezien door de private equity ondernemers wordt gemoeid in de deelnemingen. 5.1.2.e Woo

geeft aan dat moeien niet altijd duidelijk blijkt uit de feitelijke omstandigheden. In casu wordt aangegeven dat duidelijk sprake is van moeien in het management en de bedrijfsvoering van de deelnemingen. Conform AB SKF betekent dit dat de verkoopopbrengst van de aandelen als vrijgestelde omzet in de pro-ratanoemer dient te worden opgenomen (niet bijkomstig).

Voor meerderheidsparticipaties keurt het besluit van 3 augustus 2014 (CPP2004/1709M) goed dat de betreffende opbrengsten geen deel uitmaken van de pro-rata. De vergadering concludeert dat voor meerderheidsparticipatie een beroep kan worden gedaan op dit besluit. B&B voegt hier aan toe dat herziening van dit besluit hoog op de agenda staat voor dit jaar.

Beslissing

De vergadering concludeert op basis van Europese jurisprudentie (m.n. AB SKF) dat hier sprake is van het verwerven, het houden en de verkoop van een aandelenpakket als economische activiteiten. De handelingen worden verricht in het kader van een directe of indirecte inmenging in het beheer van de vennootschap waarin wordt deelgenomen. Deze inmenging gaat gepaard met handelingen die aan de btw zijn onderworpen. Voor meerderheidsparticipaties keurt het besluit van 3 augustus 2014 (CPP2004/1709M) goed dat de betreffende opbrengsten geen deel uitmaken van de pro-rata.

Verslag: Landelijk Vaktechnisch Overleg OB

Datum: 9 maart 2020

Nummer: 2020.2

valt buiten bereik verzoek

2020.2.1.7 Bemiddeling bij aandelenverkoop.....5

valt buiten bereik verzoek

valt buiten bereik verzoek

Aanwezig:	5.1.2.e

valt buiten bereik verzoek

valt buiten bereik verzoek

2020.2.1.7 Bemiddeling bij aandelenverkoop

Casussen die zien op de Btw-behandeling van bemiddeling bij aandelenverkoop moeten worden afgestemd in de vaktechnische lijn.

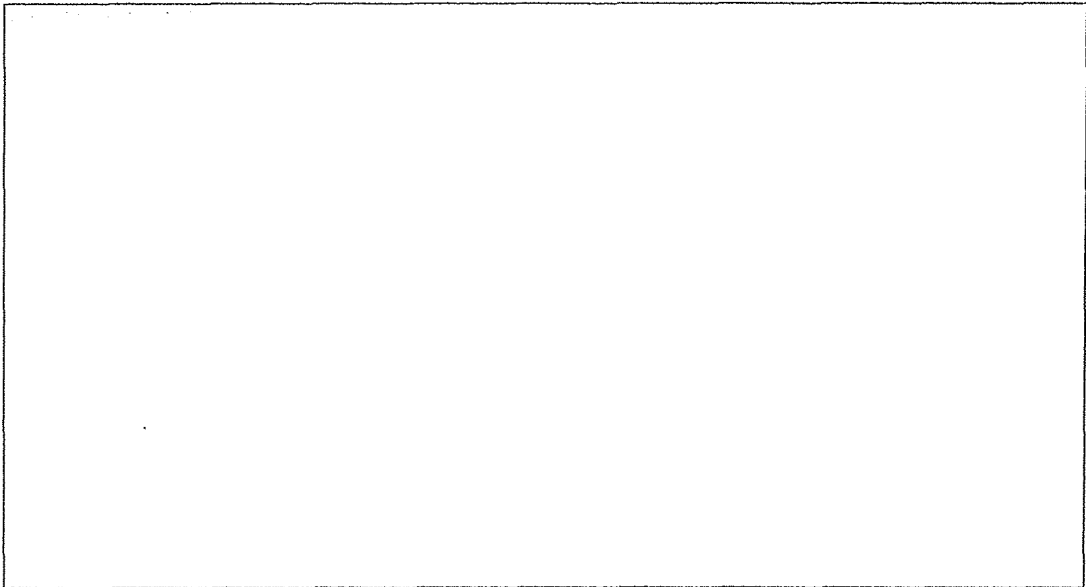
valt buiten bereik verzoek

Pagina 6 t/m 28 vallen buiten bereik verzoek

Verslag: Landelijk Vaktechnisch Overleg OB

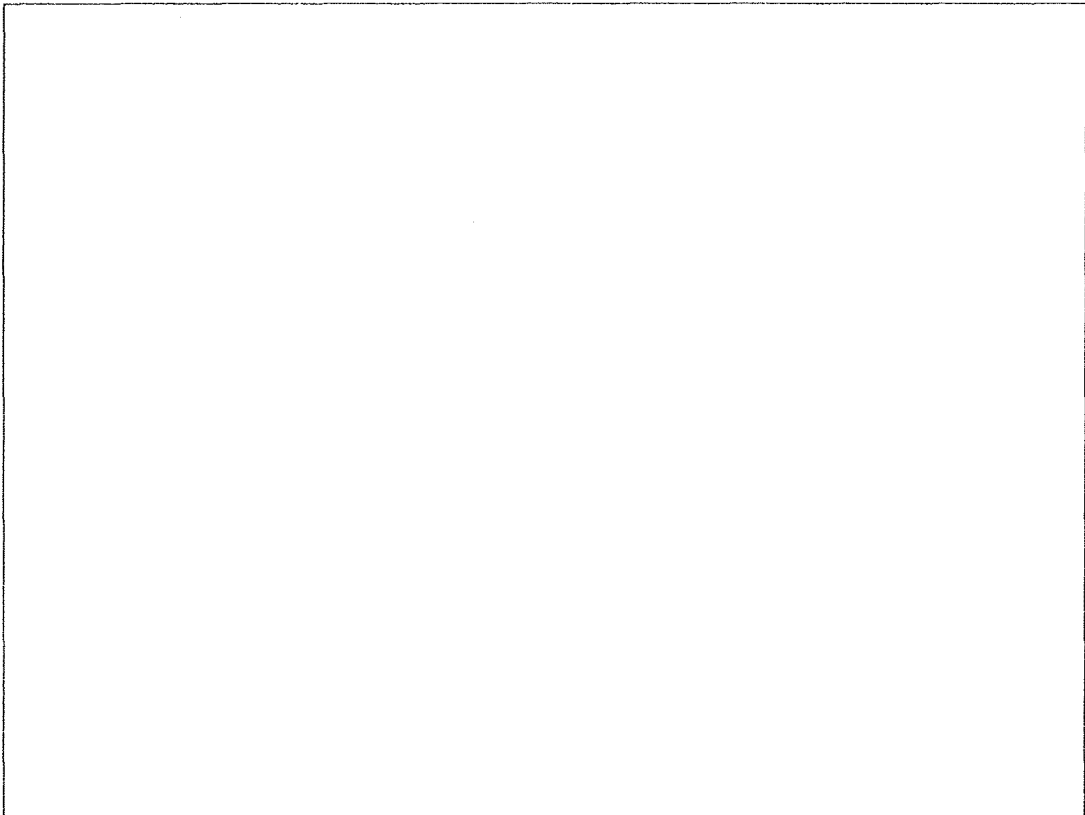
Nummer: 2022.5

Datum: 5 september 2022

2022.5.3.10 Overige mededelingen

8

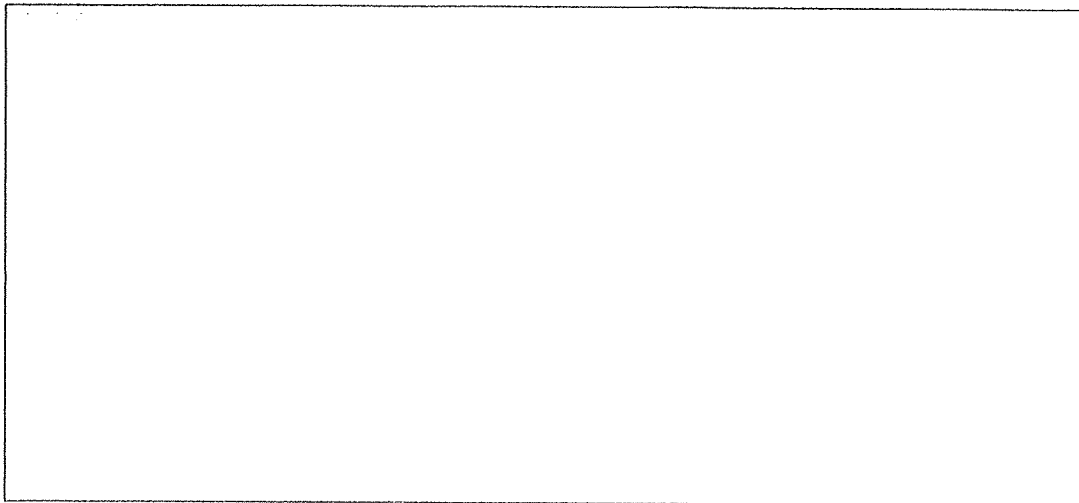
2022.5.3.10 Overige mededelingen lavaco's

- Op initiatief van FJZ zal 15 sept 2022 een expertsessie plaatsvinden over het Holdingbesluit en aandelenbesluit. Daarin zullen zowel experts van de Belastingdienst als externe experts (advieswereld, rechtelijke macht, wetenschap en bedrijfsleven) in discussie gaan over de gevolgen van intrekking of wijziging van deze besluiten voor de praktijk. Belangrijk doel is om brede input op te halen mbt punten waarover beleid wenselijk, nodig en haalbaar wordt geacht.

Verslag: Landelijk Vaktechnisch Overleg OB

Nummer: 2022.6

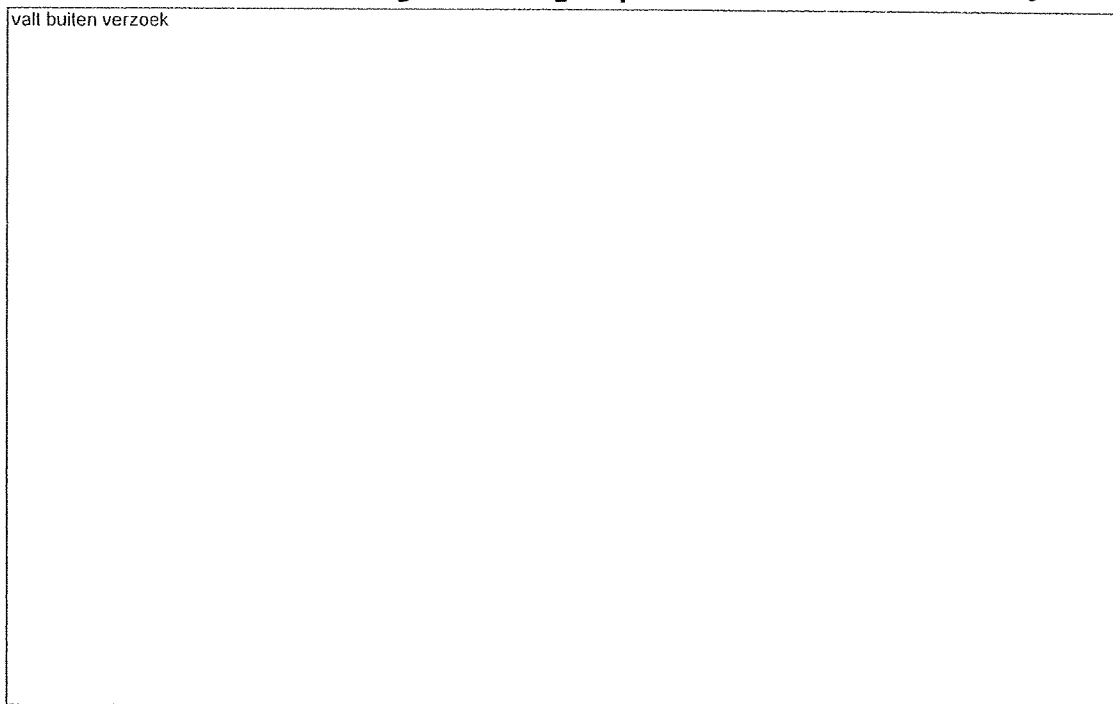
Datum: 3 oktober 2022

2022.6.2.12 Mededelingen kennisgroepvoorzitters

8

valt buiten verzoek

2022.6.2.12 Mededelingen B&B

Over de mogelijke intrekking van het Holding- en aandelenbesluit is op 15 sept. JI. overleg geweest met verschillende in- en externe experts. De daarbij ontvangen informatie wordt nu geïnventariseerd, waarna met de lavaco's de vervolgstappen zullen worden bepaald.

vallt buiten het verzoek

Pagina's 9 t/m 25 vallen buiten verzoek

Verslag: Landelijk Vaktechnisch Overleg OB
Nummer: 2022.7
Datum: 19 december 2022

valt buiten bereik verzoek

2022.7.1.4 Geen hoger beroep tegen RB SGR 22/1493 en SGR

4

valt buiten bereik verzoek

Aanwezig

5.1.2.e Woo

valt buiten verzoek

valt buiten verzoek

**2022.7.1.4 Geen hoger beroep tegen RB SGR 22/1493 en SGR 22/1494;
ECLI:NL:RBDHA:2022;11467**

Deze zaak betrof de verkoop van een bedrijf, in casu de fiscale eenheid, aan wie kosten in rekening zijn gebracht door een buitenlandse investment bank en meerdere Nederlandse adviseurs. De verkoop is gerealiseerd door een aandelentransactie. In geschil waren de verschuldigdheid van verlegde btw over de buitenlandse kosten en de aftrek van btw bij het verkochte bedrijf.

M.b.t. de specifieke feiten van deze casus, waaronder de inhoud van het contract met de investment bank en de uitbesteding van voorbereidende/juridische werkzaamheden aan de Nederlandse dienstverleners, is geoordeeld dat de diensten van de buitenlandse investment bank zagen op de verkoop van het bedrijf en zijn aan te merken als vrijgestelde bemiddeling bij aandelenverkoop. De (voorbereidende) adviesdiensten van de overige NL dienstverleners zijn belast met btw, maar slechts gedeeltelijk aftrekbaar bij de fiscale eenheid vanwege het (mede)gebruik door de aandeelhouder.

Omdat het een zeer feitelijk oordeel betreft, dat in zoverre goed te volgen is, is besloten om geen hoger beroep aan te tekenen. Naar aanleiding van de uitspraak zal op basis van eerdere discussies opnieuw worden bekeken of we nadere handvatten kunnen bepalen voor de beoordeling wanneer sprake is van vrijgestelde aandelenbemiddeling.

valt buiten verzoek

Belastingdienst / Directie

Vaktechniek Belastingen

Inlichtingen

5.1.e Woo

Datum

6 januari 2016

Nummer verslag

2016-01-05

Auteur

5.1.e Woo

verslag

Ketenoverleg OB

Vergaderdatum

5 januari 2016

Aanwezig

5.1.e. Woo

Afwezig

Kopie aan

valt buiten verzoek

Pagina's 2 t/m 5 vallen buiten verzoek

valt buiten verzoek

B 6. Stavaza FE en holdingproblematiek

Gezien het feit dat **5.1.e** niet aanwezig is, wordt dit punt kort besproken. De vraag die tijdens de bespreking naar voren komt is, gaan we alleen paragraaf 11 van de holdingresolutie aanpassen of gaan we nu toch de resolutie integraal aanpassen.

DGBel is voorstander om de resolutie integraal aan te passen. De keten wil slechts paragraaf 11 aanpassen. DGBel stelt voor een integrale aanpassing als dat binnen drie weken te realiseren is. Indien dat niet mogelijk is dan wordt alleen paragraaf 11 aangepast.

valt buiten verzoek

valt buiten verzoek

Wijziging van het besluit van 18 februari 1991, nr. VB91/347, inzake de heffing van omzetbelasting met betrekking tot zgn. houderstermaatschappijen en het houden van aandelen in het algemeen

Belastingdienst/Directie Vaktechniek Belastingen

De Staatssecretaris van Financiën heeft het volgende besloten.

Dit besluit wijzigt het besluit van 18 februari 1991, nr. VB 91/347. De wijziging betreft een verduidelijking van de reikwijdte van het aftrekrecht van houdstermaatschappijen.

ARTIKEL I

A

Het besluit van 18 februari 1991, nr. VB91/347, wordt gewijzigd als volgt: Vóór onderdeel 1 wordt een alinea toegevoegd, luidende: Dit besluit werd gewijzigd bij besluit van [datum], nr. BLKB 2016/198M, Stcrt. [nummer]. De wijziging bestaat erin dat in onderdeel 11 van het besluit van 18 februari 1991, nr. VB91/347 de reikwijdte is verduidelijkt van het recht op aftrek van omzetbelasting van houdstermaatschappijen.

B

Onderdeel 11 wordt vervangen door: "In gevallen waarin het houden van aandelen plaatsvindt door een (rechts)persoon die ook ondernemersactiviteiten verricht, bestaat recht op aftrek voor die ondernemer voor zover houden van de aandelen rechtstreeks en onmiddellijk samenhangt met belaste ondernemersactiviteiten.)."

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

Dit besluit wordt in de Staatscourant gepubliceerd.

Den Haag, ... 2016.

De Staatssecretaris van Financiën,
namens deze,

mr. J. de Blieck
Lid van het managementteam Belastingdienst

TOELICHTING

In artikel I wordt de strekking verduidelijkt van onderdeel 11 van het besluit inzake de

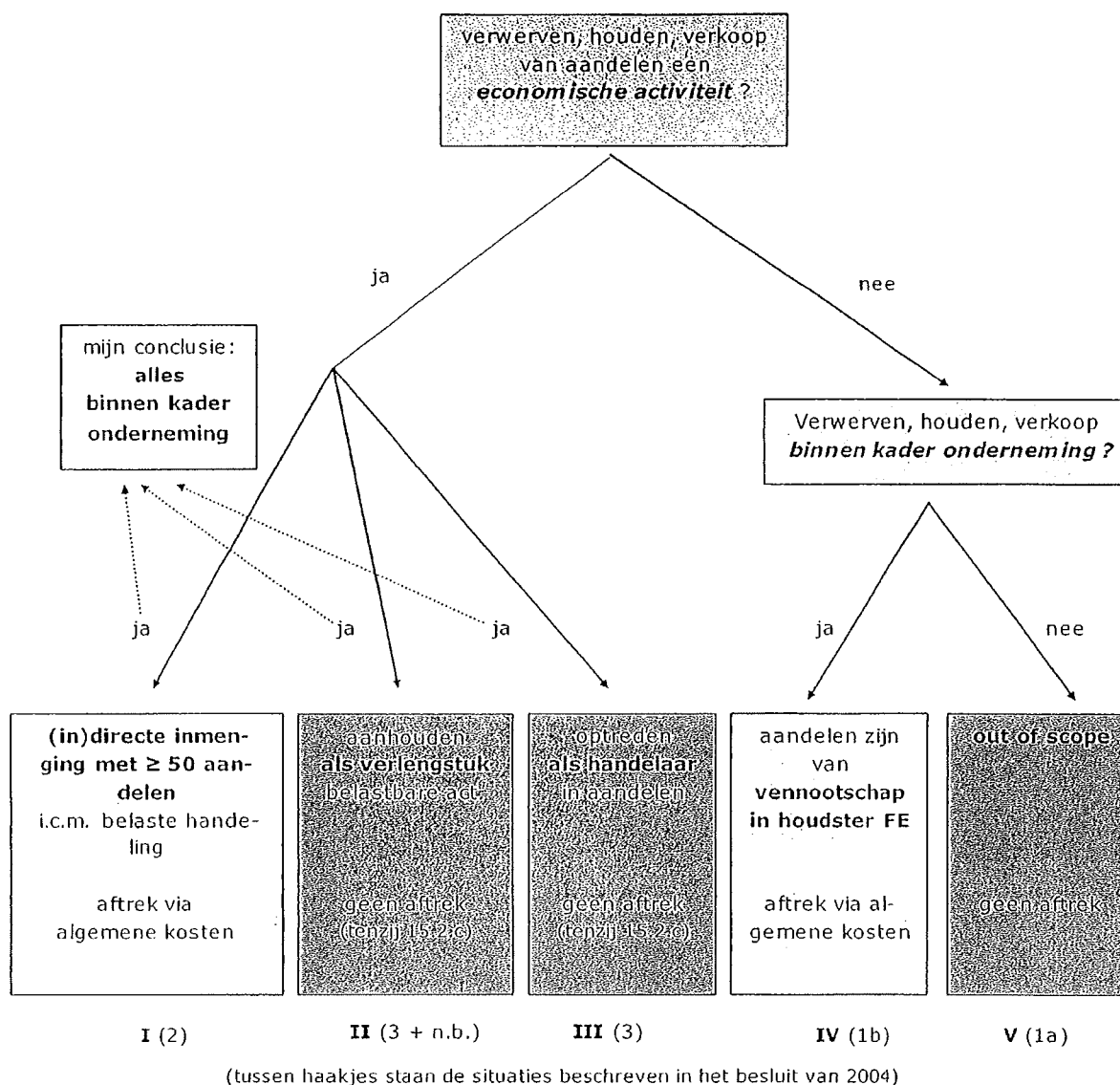
heffing van omzetbelasting met betrekking tot zogenoemde houdstermaatschappijen en het houden van aandelen in het algemeen. In onderdeel 11 is de reikwijdte van het recht op aftrek van omzetbelasting opgenomen voor het houden en verwerven van aandelen door (rechts)personen en houdstermaatschappijen in het bijzonder. Tot uitdrukking is gebracht dat in die situaties alleen aftrek van omzetbelasting kan worden genoten voor zover het houden en verwerven van aandelen rechtstreeks verband houdt met prestaties die recht op aftrek geven. Het gaat hierbij om belaste activiteiten die worden verricht voor de betreffende deelneming (bijvoorbeeld het beheer voeren over die deelneming).

Artikel II regelt de datum van inwerking van de onderhavige wijzigingen. Deze datum wordt gesteld op de dag na de datum van publicatie van de Staatscourant waarin het besluit wordt geplaatst. Dit besluit is na de inwerkingtreding terstond uitgewerkt en bevat daarom geen vervallbepaling (zie aanwijzing 244 van de Aanwijzingen voor de regelgeving).

De Staatssecretaris van Financiën,
namens deze,

mr. J. de Blieck
Lid van het managementteam Belastingdienst

Aftrek van btw op kosten rond aandelen (besluit 2004, CPP2005/1709M)

1. Wanneer het aankopen, houden en verwerven van aandelen een economische activiteit is, kan m.i. worden aangenomen dat deze handelingen worden uitgevoerd in het kader van de onderneming. Het besluit uit 2004 expliciteert dat niet in het besluit.
2. In situatie IV moet het gaan om (de kosten van verwerven en houden) van aandelen in een vennootschap die kan voldoen aan de voorwaarden om in de FE te kunnen worden opgenomen. Er moet worden voldaan aan de financiële, organisatorische en economische verwevenheid ondanks dat voor de vennootschap geen belaste prestatie wordt verricht. M.a.w. dit betekent impliciet dat een beroep gedaan kan worden op de holdingresolutie voor de vorming van de FE (wel moeten richting de specifieke deelneming, maar geen vergoeding gevraagd).
3. In situatie I geldt als voorwaarde dat de inmenging moet zijn gebaseerd op een aandelenbelang van meer dan 50%. Na HR 2 december 2011, nr. 42863, zou geconcludeerd kunnen worden dat het stellen van de eis van een meerderheidsbelang om een economische activiteit te kunnen zijn, achterhaald is. Met dit oordeel is de HR m.i. ook teruggekomen op het arrest van 2004 waarin de verkoop van een meerderheidspakket aandelen niet als een economische activiteit werd gezien.

4. In de nieuwe § 11 holdingresolutie is beoogd voor het houden van aandelen een vergelijkbare reikwijdte te creëren voor de aftrek als in situatie I en IV. De desbetreffende aandelen moeten gerelateerd zijn aan moeien in de werkmaatschappij.
5. De "ruimte" in het besluit van 2004 zit in het bij voorbaat aanmerken van kosten van verwerven, houden en verkopen van aandelen als algemene kosten. Toerekening vindt dan plaats aan het geheel van de bedrijfsactiviteiten. Heeft een ondernemer alleen belaste prestaties, dan ontstaat er geen aftrekbeperking. Bij deels vrijgestelde prestaties is er pro rata aftrek.
6. Bij het maken van kosten in verband met het verwerven, houden en verkopen van aandelen moet voor de btw worden beoordeeld of de diensten waar de kosten op zien een rechtstreekse band hebben met bepaalde prestaties (directe kosten) of met de algehele economische activiteiten (toerekening via algemene kosten). De verkoop van aandelen is een duidelijke, specifieke handeling die onder de vrijstelling valt en daarmee een aftrekbeperking geeft. Bij de verwerving van aandelen en het houden van aandelen is verder niet alleen de vraag of de kosten aan bepaalde outputhandelingen kunnen worden toebedeeld (bijv. managementdiensten) of als algemene kosten moeten worden gezien. De vraag kan ook zijn of de aankoopkosten en de kosten van het houden zijn toe te rekenen aan een toekomstige opbrengst, nml. de opbrengst van de latere verkoop van de aandelen.
7. Het holdingbesluit uit 1991 steunde op de zienswijze dat het *houden* van aandelen functioneel was voor het moeien in de werkmaatschappij. De aftrek van belasting is in het conceptbesluit dat in maart 2016 aan het FUB is voorgelegd daarom beperkt tot aandelen van werkmaatschappijen waarvoor de houdster belaste prestaties verricht. Omdat het besluit uit 2004 werd ingetrokken, is de vervangende tekst niet alleen gaan zien op kosten verband houdende met het houden van aandelen, maar ook op kosten van *verwerving* en *verkoop* van aandelen.
8. Wanneer het besluit van 2004 vooralsnog niet wordt ingetrokken, bevat dat besluit al een regime voor de aftrek van btw begrepen in kosten van het verwerven, houden en verkopen van aandelen. De aanpassing van § 11 holdingbesluit kan dan blijven binnen de oorspronkelijke context van die paragraaf, nml. de consequenties voor de aftrek van belasting voor (alleen) het *houden van aandelen*. De aanpassing houdt dan in dat alleen aftrek ontstaat voor kosten die verband houden met belaste prestaties naar de werkmaatschappij waarvan de aandelen gehouden worden. Wat wegvalt, is dat er geen aftrekbeperking is voor het houden van overige aandelen.
9. Op zich zou § 11 holdingbesluit ingetrokken kunnen worden vanwege de samenloop met het te handhaven besluit van 2004 (plus i.v.m. de stavaza EU jurisprudentie). De passage van de holdingresolutie kan echter ook zo gelezen worden, dat die van toepassing kan zijn jegens een ondernemer die managementdiensten verricht op basis van een minderheidsaandelenpakket. Daarop ziet het besluit van 2004 (zie situaties I en IV hiervoor) niet, omdat daar wordt uitgegaan van meerderheidsaandeelhouders. Voorts is al een aanpassing van de paragraaf voorgelegd aan het FUB en is wellicht de meest elegante weg die aanpassing dan de betekenis te geven die in het Belastingplan 2016 is aangekondigd. De tekst van § 11 loopt dan deels samen met de inhoud van het besluit van 2004 en vormt deels een uitbreiding op dat besluit.
10. Met inachtneming van punt 7 en 8 hiervoor is de tekst van het conceptbesluit nu aangepast.
11. Tot slot. Het besluit van 2004 biedt ondernemers diverse voordelen. Door een beroep op de algemene kosten leer kan een geheel belaste ondernemer voorkomen, dat enige aftrekbeperking ontstaat vanwege de vrijgestelde aandelentransactie. Een ondernemer met deels vrijgestelde omzet heeft ook een voordeel, omdat hij een volledige aftrekbeperking inwisselt voor een pro rata aftrek. Voor ondernemers met een geheel vrijgestelde omzet biedt de algemene kosten leer geen soelaas. Wanneer een non-EU afnemer zich aandient, kantelen de redeneringen weer. Een geheel vrijgestelde ondernemer kan zich er dan op beroepen, dat de kosten allemaal samenhangen met de aandelenverkoop die dan wel (geheel) aftrek van belasting geeft (art. 15, tweede lid, onderdeel c, Wet). Ook voor een ondernemer met deels vrijgestelde omzet is zo'n beroep zinvol. In plaats van pro rata aftrek krijgt hij volledig aftrek.

Belastingdienst / Directie
Vaktechniek Belastingen

Inlichtingen

5.1.e Woo

Datum
13 september 2016

Nummer verslag
2016-09-13

Auteur
5.1.e Woo

verslag

Ketenoverleg OB

Vergaderdatum

13 september 2016

Aanwezig

5.1.e Woo

Afwezig

Kopie aan

valt buiten bereik verzoek

valt buiten bereik verzoek

valt buiten bereik verzoek

A.5. Afwikkeling wijziging holdingresolutie 5.1.e Woo

DGBel heeft informeel laten doorschemeren dat de gewijzigde tekst van paragraaf 11 van de holdingresolutie een uitgebreidere aanhef zou moeten hebben. DGBel vindt het wenselijk om de samenhang met de vorige paragrafen van de holdingresolutie te bewaren.

Er ontstaat een levendige discussie over het informele voorstel van DGBel. Zo stelt 5.1.e de vraag hoe wordt omgegaan met de aftrek van kosten bij de verkoop van aandelen, die niet door de aandeelhouders, maar door de B.V. worden gemaakt. 5.1.e is van mening dat alleen de kosten die de aandeelhouder zelf maakt, tot aftrek kunnen leiden, en dat z.i. geen aftrek behoort te worden verleend als de kosten van de verkoop van aandelen 'toevallig' neerslaan bij een aftrekgerechtigde B.V. Ook komt opnieuw de vraag aan de orde of het besluit CPP 2004/1709 (d.d. 3 augustus 2004) moet worden ingetrokken tegelijk met de wijziging van de holdingresolutie, of dat daar nog even kan/moet worden gewacht. Besloten wordt om tijdens het middagdeel bij agendapunt B.5 met DGBel te overleggen over de te volgen koers.

valt buiten bereik verzoek

valt buiten bereik verzoek

B.5. Afwikkeling wijziging holdingresolutie 5.1.e Woo

Bij het ketenoverleg op 5 juli 2016 heeft DGBel voorgesteld om alleen onderdeel 11 van de holdingresolutie aan te passen en het besluit CPP 2004/1709M (d.d. 3 augustus 2004) pas op een later moment in te trekken (zie het verslag van 5 juli 2016, agendapunt B.6.).

DGBel vindt de nu voorgestelde wijziging van de holdingresolutie niet duidelijk; DGBel is van mening dat de toelichting die wordt gegeven op de wijziging van het besluit in de tekst van het besluit zelf moet worden opgenomen. Concreet houdt het voorstel van DGBel in, dat in het besluit de volgende zin (nu nog opgenomen in de toelichting bij het besluit) wordt toegevoegd: "Het gaat hierbij om belaste activiteiten die worden verricht voor de betreffende deelneming (bijvoorbeeld het beheer voeren over die deelneming)".

DGBel pleit voor deze aanpassing om onduidelijkheid te voorkomen over de bedoeling van de wijziging van de holdingresolutie. De lavaco's geven aan dat daar geen bezwaar tegen kan bestaan.

Hetzelfde geldt voor de samenloop van de nieuwe paragraaf 11 van de holdingresolutie en het besluit CPP 2004/1709M. Bij de voorgestelde wijziging van de holdingresolutie moet goed worden bekeken of het nog steeds mogelijk is om voor de holding-plus de pro rata-aftrek te claimen via de algemene kosten op grond van onderdeel 2 van het besluit CPP 2004/1709M, als de samenhang van het beheer van de holding met de belaste ondernemersactiviteiten op grond van de (gewijzigde) holdingresolutie niet kan worden aangetoond.

B&B heeft de tekst van de wijziging van de holdingresolutie na de toezending aan het FUB niet meer aangepast, ervan uitgaande dat er tussen B&B en DGBel overeenstemming bestond over de tekst. Aanvankelijk was het in dit kader de bedoeling om het besluit CPP 2004/1709M ook in te trekken, maar naar aanleiding van het FUB-commentaar is DGBel van mening dat bij intrekking van het besluit CPP 2004/1709M nadere verduidelijking van de aftrekposities nodig is. Vanwege de vereiste voortgang bij de aanpassing van paragraaf 11 van de holdingresolutie is op voorstel van 5.1.e

5.1.e is nieuwe lijn afgesproken om het besluit CPP 2004/1709M

vooral nog in stand te laten (de aftrekproblematiek speelt m.n. bij de verkoop van aandelen).

B&B vindt dat het huidige tekstvoorstel voor aanpassing van de holdingresolutie duidelijk: uit de tekst blijkt dat het besluit CPP 2004/1709M wordt gehandhaafd. We hanteren daar zowel de verlengstukgedachte als de directe en onmiddellijke samenhang met belaste ondernemersactiviteiten. De wijziging van paragraaf 11 van de holdingresolutie vormt een eerste stap om te ruime vooraf trek bij het passief houden van aandelen te beperken, waardoor veel discussie over de aftrek wordt voorkomen. De tweede stap - de aanpassing van onderdeel 2 van besluit CPP 2004/1709M - vormt het logische vervolg. De vraag is nu, wat DGBel vindt van het voorliggende tekstvoorstel.

Na een levendige discussie draagt DGBel de mogelijkheid aan om in het kader van aanpassing van onderdeel 11 van de holdingresolutie, duidelijkheid te scheppen over de reikwijdte van onderdeel 2 van besluit CPP 2004/1709M voor het houden van aandelen door een holding-plus, waarvoor met de aanpassing van paragraaf 11 beoogd is de aftrek uit te sluiten voor de zgn. 'out of scope'- activiteiten, die nu nog in de algemene kosten terecht komen en zo de pro rata-aftrek genereren. De aanpassing/verduidelijking van onderdeel 2 van besluit CPP 2004/1709M - eventueel bij de toelichting op de verduidelijking van paragraaf 11 - kan er wellicht uit bestaan, dat er in dit onderdeel wordt aangegeven dat er conform paragraaf 11 alleen sprake is van economisch handelen/aftrek, voor zover er prestaties worden verricht aan de betrokken deelneming. Via deze wijziging wordt onduidelijkheid over een mogelijke 'ontsnappingsclausule' via de algemene kosten pro rata-aftrek van onderdeel 2 van het besluit CPP 2004/1709M voorkomen. Een mogelijk probleem hierbij is, dat een wijziging van besluit CPP 2004/1709M waarschijnlijk alsnog aan het FUB moet worden voorgelegd, omdat een wijziging in het beleid wordt aangebracht. Aandachtspunt hierbij is dat aan het FUB de volledige intrekking van het besluit CPP 2004/1709M is voorgelegd.

Na enige discussie wordt besloten dat DGBel aan de lavaco's (5.1.e Woo) de vraag voorlegt of het handhaven van onderdeel 2 van het besluit CPP 2004/1709M ertoe zal leiden dat de onduidelijkheid over de aftrekproblematiek bij holdings niet wordt opgelost, omdat door handhaving van onderdeel 2 nog steeds recht bestaat op de pro rata-aftrek, waardoor de aanpassing van onderdeel 11 van het holding-besluit feitelijk geen effect zal hebben.

valt buiten bereik verzoek

Belastingdienst

VERTROUWELIJK

Belastingdienst / Directie
Vaktechniek Belastingen

Inlichtingen

5.1.2.e Woo

Datum

23 februari 2017

Auteur

5.1.2.e Woo

Bijlagen

Geen

verslag

Ketenoverleg OB

Vergaderdatum en -tijd

7 februari 2017, 10.00 uur

Vergaderplaats

Minfin, Roodborstzaal

Aanwezig

5.1.2.e Woo

Afwezig

Kopie aan

vall buiten verzoek

Pagina's 2 t/m 4 vallen buiten bereik verzoek

VERTROUWELIJK

Pagina 1 van 7

valt buiten bereik verzoek

8 Korte bespreekpunten

Bij dit agendapunt is bedoeld het proces van het onderwerp te bespreken dan wel de stand van zaken. Geen inhoudelijke discussies.

- 1. Voortgang discussie aandelen (MVM-arrest C-28/16 & Hof Arnhem-Leeuwarden nr. 15/01562, verwijzing HR 42.863 is compromis geworden)

Wordt door 5.1.2.e nog steeds aan gewerkt.

valt buiten bereik
Pagina's 6 en 7 vallen buiten bereik verzoek

Inlichtingen

5.1.2.e Woo

Datum

9 juli 2018

Nummer verslag

Auteur

5.1.2.e Woo

verslag

Ketenoverleg OB

Vergaderdatum

3 juli 2018

Aanwezig

5.1.2.e Woo

Afwezig

Kopie aan

vall buiten bereik verzoek

valt buiten bereik verzoek

5. Memo dienstverlening bij aandelenverkoop bedrijfsonderdelen

5.1.2.e Woon

5.1.2.e licht toe. Het memo is opgesteld omdat er signalen zijn dat verschillend wordt gehandeld in het land en is bedoeld om de Belastingdienst een richting mee te geven. Als uitgangspunt geldt het arrest van het HvJ DTZ Zadelhof. Dienstverlening die gekoppeld is aan de verkoop van og via een aandelentransactie is vrijgestelde bemiddeling bij de verkoop van aandelen.

Er vindt een levendige discussie plaats. Geconstateerd wordt dat voor beide kanten (vrijstelling – belastingen) wat te zeggen is. Wat voor de Belastingdienst het meest wenselijk is, is moeilijk vast te stellen. De denkrichting is in het voordeel van de banken. De adviespraktijk zal minder enthousiast zijn. De lavaco's geven aan dat je het arrest DTZ Zadelhof niet kunt negeren.

DGBel stelt vast dat als de koers uit het memo wordt gevolgd de lijn uit het HR-arrest merchantbankdiensten en ratingbureaus (HR 10 januari 2001, ECLI:NL:HR:2001:AA9389) losgelaten wordt die inhoudt dat de dienstverlening belast is. Die arresten zijn momenteel leidend in de praktijk. Het is dus een ingrijpend standpunt. Ook maakt DGBel zich zorgen over het onderscheid tussen bemiddeling en advisering en vreest dat je op een glijdende schaal belandt. DGBel vindt dat zij leidend zijn omdat er sprake is van beleid en vraagt de lavaco's het memo uit te breiden. DGBel zou de argumenten beter uitgewerkt willen zien en zou beter inzicht willen in wat de consequenties zijn voor de praktijk (financiële consequenties) en waarom de keuze voor vrijgesteld is gemaakt. De lavaco's zeggen toe het memo aan te zullen passen (actiepunten lavaco's). Ze richten het memo aan DGBel. Voordat het memo naar DGBel gaat, gaat het de keten in en wordt het gedeeld met 5.1.2.e

5.1.2.e In een later stadium kan gekeken worden of het standpunt zich leent voor opname in een besluit.

pagina 3 en 4 vallen buiten bereik verzoek

memo

Dienstverlening bij aandelenverkoop bedrijfsonderdelen

Contactpersoon

5.1.2.e Woo

Datum

1 juni 2018

Versienummer

CONCEPT

1. Inleiding

Dit memo is leidend bij de bepaling van standpunten inzake dienstverlening bij de overdracht van bedrijven of bedrijfsonderdelen door middel van een aandelenoverdracht.

2. Achtergrond

Onder meer banken en adviesbureaus (**adviseur**) bieden vaak bijstand aan ondernemingen (**verkoper**) bij de overdracht van bedrijfsonderdelen (**bedrijf**). Deze dienstverlening omvat een scala aan verschillende handelingen. Als verkoop van het bedrijf plaatsvindt middels een aandelenoverdracht, kan de vraag opkomen of (en in hoeverre) sprake is van bemiddeling inzake aandelen.

De achtergrond van deze vraag – die veelal in vooroverleg wordt voorgelegd – is of c.q. onder welke voorwaarden de dienstverlening van de adviseur kwalificeert als bemiddeling inzake aandelen en dus is vrijgesteld op grond van art. 11(1)(j)(2) Wet OB. Hierover is intern overleg gevoerd.¹

In dit memo is de uitkomst van dit overleg uitgewerkt. Aan de orde komen:

- de dienstverlening van de adviseur;
- de fiscale duiding van deze diensten;
- aandachtspunten;
- enkele afsluitende opmerkingen.

3. Dienstverlening van de adviseur

De dienstverlening van een adviseur bij de verkoop van een bedrijf middels een aandelenoverdracht (**aandelenverkoop**) omvat een scala aan verschillende handelingen. Adviseurs bieden deze handelingen vaak aan als één pakket. Hierna worden beschreven de inhoud van de dienstverlening van de adviseur en de samenstelling van de vergoeding die de adviseur gewoonlijk ontvangt.

In de dienstverlening van de adviseur zijn verschillende stappen of fases te onderscheiden. Deze fases komen vaak ook als zodanig terug in offertes of overeenkomsten die de adviseur voor zijn dienstverlening met de verkoper sluit. Hieronder is een beschrijving van de fases opgenomen. Een (indicatief!) overzicht van handelingen waaruit de fases zijn samengesteld, is opgenomen in de bijlage.

¹ Aan dit overleg namen deel: 5.1.2.e Woo

- Fase 1: voorbereiding op de verkoop: verzamelen van informatie over het bedrijf en het opstellen van een profiel, verkoop- en/of informatiebrochure. Inventarisatie of er potentiële kandidaat-kopers op de markt zijn.
- Fase 2: benadering potentiële kopers: contact leggen met potentiële kandidaat-kopers en toezending van het geanonimiseerde profiel van het bedrijf. Arrangeren van gesprekken tussen verkoper en geïnteresseerde potentiële kandidaat-kopers.
- Fase 3: onderhandelingen: advisering over de onderhandelings tactiek, advies bij en het mede voeren van onderhandelingen met kandidaat-kopers. Verzorgen van c.q. ondersteuning bij de vastlegging van de gemaakte afspraken.
- Fase 4: afwikkeling: advies bij de eindonderhandelingen. Ondersteuning bij de definitieve afronding van de verkoop, onder meer bij/met het opstellen van overeenkomsten en (andere) juridische documenten.

Voor deze dienstverlening bedingen adviseurs over het algemeen een vergoeding die bestaat uit twee componenten, namelijk een vergoeding op basis van uren x tarief (**retainer fee** of **vaste vergoeding**) en een vergoeding die alleen door de verkoper betaald hoeft te worden als een verkoop tot stand komt (**succes fee**).

4. Fiscale duiding van de dienstverlening

Zoals al opgemerkt omvat de dienstverlening bij de verkoop van een bedrijf door een aandelenoverdracht een scala aan verschillende handelingen, die vaak als één pakket worden aangeboden. De vraag die hierbij eerst beantwoord moet worden, is of dit als één dienst of meerdere afzonderlijke diensten is aan te merken **(a)**.²

Vervolgens moet worden bepaald of de dienst(en) kwalificeren als bemiddeling inzake aandelen als bedoeld in artikel 11(1)(j)(2) Wet OB **(b)**.

Ad a. Eén of meer dienst(en)

Als de hiervoor beschreven fases en handelingen als één totaalpakket worden aangeboden, dan geldt het volgende. De verkoper schakelt de adviseur in voor een complete begeleiding bij alle handelingen die nodig zijn om een verkoop tot stand te brengen. De verschillende handelingen die de adviseur verricht (zoals het opstellen van een informatiebrochure, het zoeken van potentiële kopers en de begeleiding of advisering bij de onderhandelingen) zijn alle volledig dienstbaar aan het tot stand brengen van die aandelenverkoop. Binnen de gemaakte afspraken zijn deze handelingen op zichzelf gezien geen doel op zich. Daarmee zijn al deze handelingen slechts een onderdeel van de totale dienstverlening, ook al kunnen deze afzonderlijk gezien – afhankelijk van de omvang van het over te dragen bedrijf (onderdeel) – omvangrijk zijn. Deze fases en handelingen moeten daarom tezamen als één ondeelbare dienst worden gezien.

Dit wordt ondersteund door het feit dat de (veelal relatief omvangrijke) succes fee rechtstreeks is gekoppeld aan het realiseren van een verkoop. Deze adviseur zal deze succes fee slechts kunnen incasseren als uiteindelijk een verkoop tot stand komt, zodat valt aan te nemen dat de adviseur zijn dienst ook met dit oogmerk verricht. Het bij elkaar brengen van partijen en zodoende realiseren van een verkoop is dan de hoofddienst waar alle (andere) handelingen in opgaan.

De afspraken waaronder de totale dienstverlening wordt verricht, worden in een overeenkomst uitgewerkt. Hierin worden vaak ook afspraken gemaakt over de gevolgen als na voortijdse afbreking van de dienstverlening op een later moment toch een aandelentransactie tot stand komt. De adviseur bedingt hierbij veelal het recht om dan alsnog een succes fee in rekening te brengen. Het aangaan van een dergelijke verplichting zonder het oogmerk om op dat moment een verkoop te

² De criteria voor de beoordeling van samengestelde prestaties zijn uitgewerkt in onderdeel 3.2. van het Besluit Toelichting Tabel I.

realiseren, brengt voor die verkoper een groot financieel risico met zich mee. Dat de verkoper met dit beding akkoord gaat, wijst er dus op dat óók de verkoper het realiseren van een verkoop ziet als het voorwerp van de dienstverlening van de adviseur. De (overige) handelingen waaruit de dienst van de adviseur is opgebouwd, zijn voor de verkoper slechts een middel maar geen doel op zich.

Ad b. Bemiddeling

Onder de hiervóór beschreven voorwaarden kwalificeert de dienstverlening van de adviseur als één ondeelbare dienst. Deze dienst moet worden geduid als het (nader) bij elkaar brengen van partijen en zo tot stand brengen van een verkoop.

Op grond van artikel 11(1)(j)(2) Wet OB, zijn handelingen inzake aandelen vrijgesteld. Hieronder wordt ook begrepen bemiddeling inzake aandelen.

Ingevolge het arrest CSC van het Hof van Justitie³ is bemiddeling een dienstverrichting ten behoeve van een contractpartij die door deze laatste als afzonderlijke tussenkomst wordt vergoed. Dit kan volgens het Hof van Justitie onder meer inhouden dat de contractpartij wordt gewezen op gelegenheden om een contract te sluiten, dat voor hem contact met de wederpartij wordt gelegd en dat in naam en voor rekening van de cliënt wordt onderhandeld over de details van de wederzijdse prestaties. Deze activiteit heeft volgens dit arrest 'dus tot doel het nodige te doen opdat twee partijen een contract sluiten, zonder dat de bemiddelaar een eigen belang heeft inzake de inhoud van het contract'.

In het latere arrest Volker Ludwig⁴ heeft het Hof van Justitie zijn oordeel herhaald dat de bemiddelingsactiviteit tot doel moet hebben het nodige te doen opdat twee partijen een overeenkomst sluiten en dat de bemiddelaar geen eigen belang mag hebben inzake de inhoud van die overeenkomst. Voorts heeft het Hof van Justitie daarin geoordeeld dat de bemiddelingsdienst zich ertoe kan beperken een contractpartij te wijzen op gelegenheden om een overeenkomst te sluiten.

In het onderhavige geval wijst adviseur de verkoper niet alleen op mogelijkheden om een overeenkomst aan te gaan, maar verricht daarbij ook allerlei bijkomende handelingen die eraan bijdragen dat deze overeenkomst daadwerkelijk tot stand komt. De activiteiten van de adviseur vertonen een zekere gelijkenis met die in de zaak DTZ Zadelhoff, waarin het Hof van Justitie het volgende overweegt:⁵

"28. De activiteiten op het gebied van makelaardij en advisering die door DTZ Zadelhoff in het hoofdgeding zijn verricht, die bestonden in het zoeken tegen betaling van een vergoeding van gegadigden voor onroerende zaken, die vervolgens zijn verkocht en overgedragen door middel van een aandelenoverdracht, hadden tot doel ervoor te zorgen dat Fabège en de gegadigde respectievelijk Stienstra en de gegadigde een contract zouden sluiten, zonder dat DTZ Zadelhoff een eigen belang had bij de inhoud van deze contracten. Genoemde activiteiten beantwoorden dus aan het begrip „bemiddeling” inzake aandelen in de zin van [...] de Zesde richtlijn."

De adviseur verricht dus het nodige om ervoor te zorgen dat de verkoper en koper een overeenkomst sluiten inzake de verkoop van het bedrijf. Gelet op de hiervoor aangehaalde jurisprudentie kwalificeert de dienst van de adviseur als bemiddeling. Als de verkoop plaatsvindt door middel van een aandelenoverdracht, is sprake van bemiddeling inzake aandelen als bedoeld in artikel 11(1)(j)(2) Wet OB. Op die basis is de dienst van de adviseur in dat geval vrijgesteld van btw.

---

³ HvJ 13 december 2001, zaak C-235/00 (CSC Financial Services).

⁴ HvJ 21 juni 2007, zaak C-453/05 (Volker Ludwig).

⁵ HvJ 5 juli 2012, zaak C-259/11 (DTZ Zadelhoff).

5. Aandachtspunten

Van belang is dat de voormelde dienstverlening wordt aangeboden als één pakket. Als de adviseur slechts enkele specifieke onderdelen uitvoert (bijvoorbeeld alleen het opstellen van een verkoopbrochure) waarin de aandelenoverdracht niet is betrokken, dan geldt de vrijstelling mogelijk niet. In dat geval is sprake van onderscheiden diensten die voor de btw op de eigen merites beoordeeld moeten worden. Deze afzonderlijke elementen binnen de dienstverlening zullen, op zichzelf staand, in de regel btw-belast zijn. Dit geldt vooral als de dienstverlening uitsluitend (handelingen uit) Fase 1 omvat.

Om de reikwijdte, samenhang, voorwaarden en het doel van de dienstverlening te beoordelen zijn de overeenkomsten leidend. Dat enkele onderdelen van het pakket niet (verplicht) hoeven te worden afgenomen, hoeft overigens niet in de weg te staan aan de toepassing van de vrijstelling op de dienst als geheel.

Het kan voorkomen dat de verkoper en koper al met elkaar in gesprek zijn voordat zij de adviseur inschakelen. Fases 1 en 2 worden dan, qua dienstverlening door de adviseur, in feite (deels) overgeslagen. De vrijstelling kan dan nog steeds van toepassing zijn, mits de (resterende) dienstverlening van de adviseur is gericht op het (nader) bij elkaar brengen van partijen en het tot stand brengen van de verkoop.

Voor toepassing van de vrijstelling is niet vereist dat een verkoop daadwerkelijk tot stand komt. Ook als de onderhandelingen uiteindelijk stranden en niet tot een aandelenoverdracht leiden, kunnen de diensten van de adviseur zijn vrijgesteld.

6. Slotopmerkingen

- Bij twijfel over de vraag of er sprake is van één prestaties, is opvraag nodig van ondertekende overeenkomsten en -offertes (geen voorbeelden). De overeengekomen dienst moet (mede) op basis van die documenten worden bepaald.
- Situaties waarin de dienstverlening op relevante punten afwijkt van die als hiervoor beschreven, dienen via de vaktechnische lijn te worden afgestemd.
- Bij twijfel of aanvullende (elementen van de) dienstverlening voldoende verband houdt met verkoop van aandelen en of sprake is van een afzonderlijke dienst, dient afstemming via de vaktechnische lijn plaats te vinden.

Bijlage: overzicht elementen dienstverlening

Let op: dit overzicht is indicatief. Het is slechts bedoeld om een beeld te krijgen welke onderdelen van de dienstverlening in ieder geval worden aangemerkt als handelingen die gericht zijn op het tot stand brengen van een verkoop van een bedrijf.

Fase 1: Voorbereiding op verkoop

- Verzamelen van relevante bedrijfsinformatie;
- Opstellen van een informatiebrochure over het bedrijf;
- Uitvoeren van een prijsanalyse voor de aandelen;
- Uitvoeren van een vendor due dilligence;
- In kaart brengen van (informatie over) potentiële kandidaat-kopers;
- Afstemmen welke potentiële kandidaat-kopers worden benaderd;
- Bepalen van de verkoopstrategie;
- Vastlegging van het bovenstaande in een procedurebrief.

Fase 2: Benadering

- Contact leggen met geselecteerde kandidaat-kopers en belangstelling peilen;
- Toezending van het anoniem profiel aan geïnteresseerde kandidaat-kopers;
- Geheimhoudingsverklaring voorleggen aan geïnteresseerde kandidaat-kopers;
- Toezending van de informatiebrochure aan geïnteresseerde kandidaat-kopers;
- Voorbereiden (op) en mede opstellen van een managementpresentatie;
- Arrangeren, voorbereiden en voeren van gesprekken tussen verkoper en kandidaat-kopers;
- Analyseren, beoordelen en adviseren over ontvangen (indicatieve) biedingen.

Fase 3: Onderhandelingen

- Met verkoper vaststellen of de onderhandelingsprocessen met kandidaat-kopers worden gestart;
- Adviseren bij het selecteren van de kandidaat-kopers waarmee zal worden onderhandeld;
- Adviseren over de te hanteren onderhandelingstactiek;
- Adviseren bij en mede voeren van de onderhandelingen met kandidaat-kopers;
- Ondersteunen bij het vastleggen van afspraken in een intentieovereenkomst;
- Coördineren van het verificatieonderzoek (due dilligence) door de geprefereerde koper.

Fase 4: Afronding

- Adviseren bij de te voeren eindonderhandelingen;
- Faciliteren van de definitieve afronding van de verkoop, waaronder het ondersteunen bij het opstellen van de definitieve overeenkomsten, ondertekening van de overeenkomsten, overdracht van de activa of het passeren van de akten en de ontvangst van de verkoopprijs.

Agenda Belastingen/Ketenoverleg Vaktechniek OB

Datum 04-10-2022
Tijd 9:00 – 11:00
Locatie Den Haag, LKB
Voorzitter Roulerende voorzitter
Omschrijving Webex

valt buiten verzoek

5 Conceptbesluit belastingplicht en FE (B&B)

5.2.

5.2

valt buiten bereik verzoek

valt buiten bereik verzoek

Belastingdienst

VERTROUWELIJK

Belastingdienst / Directie
Vaktechniek Belastingen

Inlichtingen

5.1.2 e Woo

verslag

Ketenoverleg vaktechniek OB

Datum
26 oktober 2022

Auteur

5.1.2.e

Bijlagen
Geen

Vergaderdatum en -tijd

4 oktober 2022, 09.00 uur – 10.17 uur

Vergaderplaats

Webex

Aanwezig

5.1.2.e Woo

Afwezig

Kopie aan

valt buiten bereik verzoek

VERTROUWELIJK

Pagina 1 van 4

valt buiten verzoek

valt buiten bereik verzoek

5 Conceptbesluit belastingplicht en FE (B&B)

5.2

valt buiten bereik verzoek

valt buiten bereik verzoek

Fwd: Vervolg expertmeeting aandelen/holding problematiek
09-11-2022 08:51

5.1.2.e Woo

Overzicht:
Dit bericht is doorgestuurd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e Woo

Landelijk vaktechnisch coördinator OB

5.1.2.e Woo

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e Woo

Datum: 8 november 2022 om 16:59:03 CET

Aan: 5.1.2.e Woo

Onderwerp: Vervolg expertmeeting aandelen/holding problematiek

Beste 5.1.2.e Woo

5.2

5.2

Tot maandag 14:00 uur.

Met vriendelijke groet,

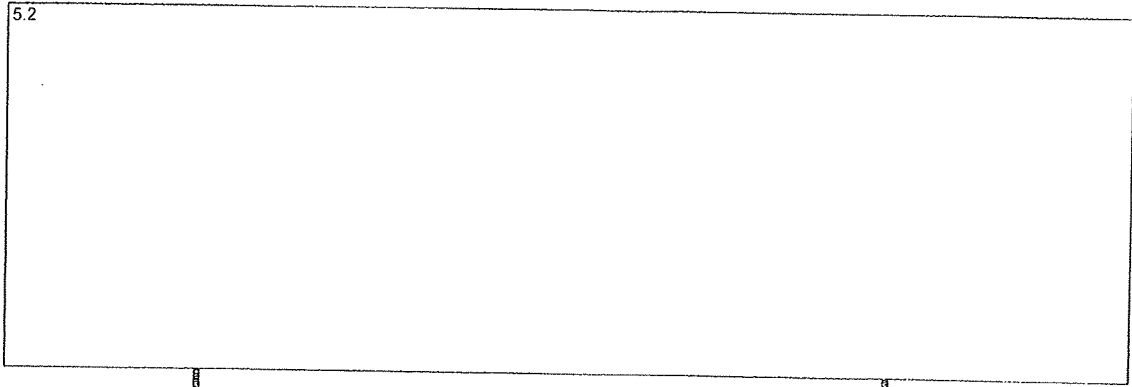
5.1.2.e Woo

Belastingdienst
Corporate Dienst Vaktechniek
Team Brieven en Beleidsbesluiten

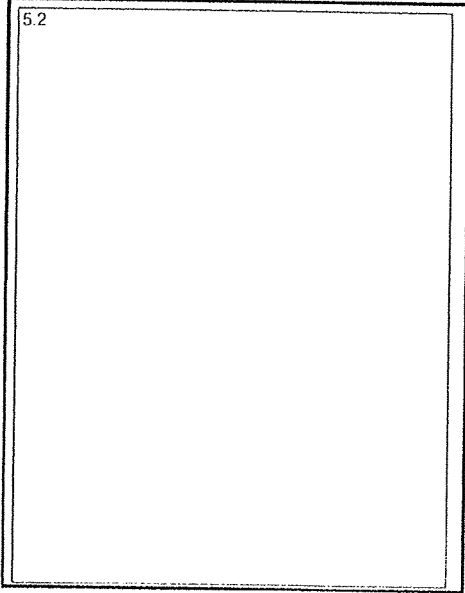
Ministerie van Financiën | Korte Voorhout 7 | 2511CW | Den Haag | KV, 1e etage
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

5.1.2.e Woo

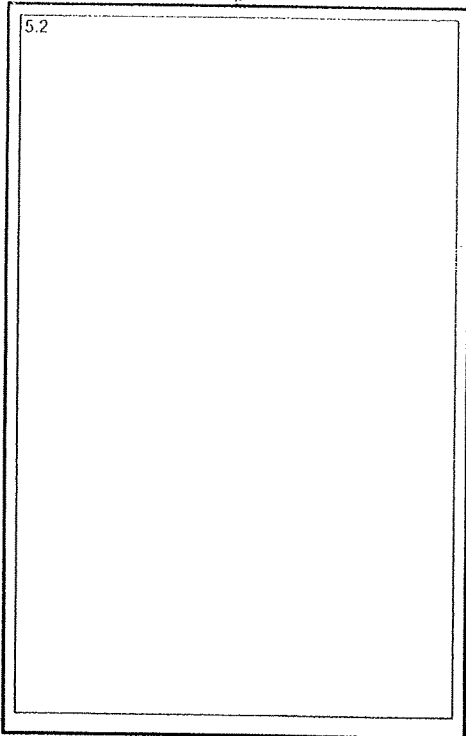
5.2

5.2

5.2

5.2

